॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

श्रीयमुनास्तोत्ररत्नाकर

પ્રાકૃત ભાષામાં.

ઉપદેશક

શેઠ. ખીમજી કુંવરજી નરસી

ખટાઉવાળા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

વૈષ્ણવ હરિદાસ ઝવેરદાસ

ઠે૦ ખાડીયા, જેઠાભાઇની પોળ અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી પ્રત ૧૦૦૦.

"શ્રી સુબોધિની મુદ્રાલય" બજારગેટ, કોટ.

મુંબઈ.

સંવત ૧૯૬૭ સને ૧૯૧૦ [illegible]

નોછાવર આઠ આના.

॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

श्रीयमुनास्तोत्ररत्नाकर

પ્રાકૃત ભાષામાં.

ઉત્તેજક

શેઠ. ખીમજી કુંવરજી નરસી

ખટાઉવાળા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

વૈષ્ણવ હરિદાસ ઝવેરદાસ

ઠે૦ ખાડીયા, જેઠાભાઇની પોળ—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી પ્રત ૧૦૦૦.

"શ્રી સુબોધિની મુદ્રાલય" બજારગેટ, કોટ, મુંબઇ.

સંવત ૧૯૬૭ સને ૧૯૧૧

નોછાવર ચાર આના.

અનુક્રમણિકા.

॥ श्रीहरिः ॥

॥ श्रीमथुरेशो जयति ॥

अथ श्रीयमुनाष्टककी संक्षेपसूं भावार्थटीका लिखी हे ॥

॥ श्रीकृष्णाय नमः श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥
॥ श्रीसद्गुरवे नमः ॥

पृथ्वी वृत्त.

श्लोकः—नमामि यमुनामहं सकलसिद्धिहेतुं मुदा मुरारिपदपंकजस्फुरदमंदरेणूत्कटाम् । तटस्थनवकाननप्रकटमोदपुष्पांबुना सुरासुरसुपूजितस्मरपितुः श्रियं बिभ्रतीम् ॥ १ ॥

શ્લોકઃ—નમામિ યમુનામહું સકલસિદ્ધિહેતું મુદા મુરારિ પદપંકજ સ્ફુરદમંદ રેણુત્કટામ । તટસ્થ નવકાનન પ્રકટ મોદ પુષ્પાંબુના સુરાસુરસુપૂજિત સ્મરપિતુઃ શ્રિયં બિભ્રતીમ્. ૧

* ટીકા—શ્રીયમુનાજીકૂં મેં નમન કરૂં હું. શ્રીયમુ-

* ગોસ્વામિ શ્રીનૃસિંહલાલજી મહારાજ કૃત.

નાજી કેસેં હેં સો નિરૂપણ કરતહેં. સબ સિદ્ધિનકે કારણહેં તામેં ભગવદ્દભાવકી વૃદ્ધિ કરેહેં, ભગવાનકો સંબંધ હોયવેમેં જો જો પ્રતિબંધ હોય તિન સબનકૂં મિટાયકેં ભગવાનકો અનુભવ કરિવેમેં જિતની શુદ્ધિકી આવશ્યકતાહે તિતની શુદ્ધિ કરેહેં, વિનાહિશ્રમ ભગવાનકો સંબંધ કરાવેહેં, ભગવાનકો પ્રિયપનો સિદ્ધ કરેહેં, કલિકી નિવૃત્તિ કરે એસી ભગવદીયનકી બડાઈ ધારણ કરેહેં, નવીન (પ્રભુ સેવોપયોગી) દેહ સંપાદન કરેહેં ઇત્યાદિક અષ્ટવિધ ઐશ્વર્યકી સિદ્ધિહે ઓર પ્રભુકી લીલાકો દર્શન કરાવેહેં, પ્રભુકી લીલાકે આનંદકો અનુભવ કરાવેહેં, સર્વાત્મભાવકી સિદ્ધિ કરેહેં, ભગવાનકે વિયોગમેંહૂ ભગવાનકે આવેશવારો દેહ સિદ્ધ કરેહેં, જીનકી લૌકિક સબ વિષયનમેં દૃષ્ટિ ન હોય ઓર ભીતર દૃષ્ટિ હોય તિનકૂં પ્રભુકી લીલાકે દર્શનકી સિદ્ધિ કરાવેહેં, પ્રભુકો વિરહ હોય તબ જેસો સર્વાત્મભાવ ચહિયેં તેસો સર્વાત્મભાવ સિદ્ધ કરેહેં, ઇત્યાદિક અનેક સિદ્ધિ હેં ઇન સબ સિદ્ધીનકે કારણ શ્રીયમુનાજીહેં, મુરારિ જો શ્રીકૃષ્ણ તિનકે ચરણારવિંદકી રજ, જલક્ષેપસૂં અધિક જામેં સ્ફુરાયમાનહેં, પ્રભુકે બહોત નામહેં તિનમેં

મુરારિ નામ લિખિવેકો અભિપ્રાય એસોહે જો જેસે ભૌમા-
સુરને સોરહ હજાર રાજકન્યાનકૂં રોકી હતી તિનકૂં ભગવા-
નકી પ્રાપ્તિ હોયવેમેં પ્રતિબંધ રૂપ જલકે દોષાત્મક મુરદૈત્ય
હતો તાકૂં મારિકેં ભગવાનનેં સબનકૂં અંગીકાર કિની
તેસેંહિ પ્રભુકી પ્રાપ્તિમેં પ્રતિબંધરૂપ જો દોષ હોય તાકૂં મિટા-
યકે પ્રભુ આપ ભક્તનકોં અંગીકાર કરેહેં, એસે પ્રભુકે
ચરણારવિંદકી રજ શ્રીયમુનાજીમેં સ્ફુરાયમાનહેં યે જતાય-
વેકે લિયે મુરારિનામ કહ્યોહે, તટમેં જો નયે બનહેં તિનકો
સુગંધ જીનકે પુષ્પનમેં પ્રકટ હોય રહ્યોહે તાસૂં સુગંધયુક્ત
જલ કરિકેં સુરભાવ ઓર અસુરભાવવારે ભક્તનકૂં પ્રભુકો
* સ્મરણ હોય એસી શોભાકૂં ધારણ કરે હેં, તામેં દૈન્યભાવ-
વારે ભક્તહેં સો સુરભાવવારેં ઓર માનભાવવારે ભક્તહેં સો
આસુરભાવ વારે હેં એસે દોઉ પ્રકારકે ભક્ત, ભગવાનકી
પ્રાપ્તિકે લિયે શ્રીયમુનાજીકો પૂંજન કરત હેં. ૧

---

* છાંદોગ્ય ઉપનિષદમેં સ્મરકો અર્થ સ્મરણ લિખ્યો હે
તેસેં યહાંહૂં સમઝનો.

અબ શ્રીયમુનાજીકે આવિર્ભાવકો પ્રકાર કહત હેં.

श्लोकः—कलिंदगिरिमस्तक पतदमंदपूरोज्वला विलासगमनाल्ल-
सत्मकटगंडशैलोन्नता। सघोषगतिदंतुरा समधिरूढदोलोत्तमा
मुकुंदरतिवर्द्धिनी जयति पद्मबंधोः सुता ॥ २ ॥

શ્લોકઃ—કલિંદગિરિ મસ્તકે પતદ્દમંદ પુરોજ્વલા વિલાસગમ-
નોલ્લસત્પ્રકટ ગંડશૈલોન્નતા ॥ સઘોષગતિદંતુરા સમધિ-
રૂઢદોલોત્તમા મુકુંદરતિવર્દ્ધિની જયતિ પદ્મબંધોઃ સુતા. ૨

ટીકા—સુર્યમંડલમેં જો નારાયણ હેં તિનકે આનંદાત્મક હૃદયસું દ્રવીભૂત રસાત્મક પ્રકટ હોયકે સૂર્યમંડલતેં કલિંદ પર્વતકી ઉપર ગિરે હેં તહાં કાલિંદીકૂં અપનેમેં મિલાવે હેં ઓર અત્યંત ઉંચેતેં ગિરવેસૂં ફેન બહોત હોય હેં તાસૂં પૂર બહોત આવે હે તાકરિકેં ઉજ્વલ હે, ઉંચે નીચે પર્વતનપેં ચડને ઉતરનેમાં હેં સો વિલાસગતિરૂપ હે તામે સુશોભિત ઓર પ્રવાહકો વેગ પાષાણકૂં ઉંચે ફેંકે હે તાસૂં વે પાષાણ પ્રકટ દીખે હે તાકરિકેં શ્રીયમુનાજીકો પ્રવાહ ઉંચો દીખવેમેં આવે હે, શબ્દસહિત પ્રવાહકી ગતિસૂં વિકારયુકત દીખે હેં, અથવા સબ વ્રજવાસી જહાં જાય હેં વહાં વ્રજકૂં સંગ લેકે

જાય હેં એસે વ્રજસહિત વ્રજવાસીનકી ગતિ કરિકેં વિકારયુકત હેં, હિંડોલામેં નહિં બિરાજે હેં તથાપિ ઉંચે નીચે સ્થલપેં જો પ્રવાહ ચલે હે તાકરિકેં ઉત્તમ હિંડોલામેં બિરાજતે હોય એસે જાનપરત હેં, યહાં ઉત્તમદોલા કહેવેકો અભિપ્રાય યહ હે જો દોલાકો સ્વભાવ આયવે જાયવેકો હે ઓર શ્રીયમુનાજીકો પ્રવાહ ભગવાનકે દર્શનકી આતુરતા હોય તેસેં સન્મુહી જાય હેં તાસૂં ઉત્તમ દોલામેં અધિરૂઢ હેં એસેં કહ્યા હે. મુકુંદ જો મોક્ષ દેવેવારે શ્રીકૃષ્ણ તિનકી પ્રીતિ ભકતનમેં બઢાવે હેં ઓર ભકતનકી પ્રીતિ ભગવાનમેં બઢાવે હેં ઓર કમલકે બંધુરૂપસૂર્યકી પુત્રી હે એસે શ્રીયમુનાજી સબનતેં બડાઈસું વિરાજીત હેં. ૨

શ્રીયમુનાજી ભુમિપેં પધારેં તાપિ છેકે ધર્મકો

નિરૂપણ કરત હેં.

શ્લોકઃ—भुवं भुवनपावनीमधिगतामनेकस्वनैः प्रियाभिरिव सेवितां शुकमयूरहंसादिभिः । तरंगभुजकंकणप्रकट मुक्तिकावालुकानितंबतटसुंदरीं नमत कृष्णतुर्यप्रियाम् ॥ २ ॥

શ્લોકઃ—ભુવં ભુવનપાવની મધિગતામનેક સ્વનૈઃ
પ્રિયાભિરિવ સેવિતાં શુકમયૂર હંસાદિભિઃ।
તરંગભુજ કંકણ પ્રકટ મુક્તિકા વાલુકા નિ-
તંબતટ સુંદરીં નમત કૃષ્ણતુર્યે પ્રિયામ્. ૩

ટીકા—શ્રીયમુનાજી પૃથ્વીપર પધારે હેં સો ભક્તનકૂં ભગવદ્ભાવ સંપાદન કરિકેં અન્ય ભાવસૂં રહિત કરે હેં ઓર ભગવત્સેવામેં યોગ્ય શરીરકી શુદ્ધિ કરે હેં એસેં લોકકૂં પવિત્ર કરે હેં. શ્રીગોપિજન સબ જેસેં શ્રીયમુનાજીકો સેવન કરેં હેં તેસેં અનેક શબ્દવારે શુક, મયૂર ઓર હંસ પ્રભૃતિ સબ પક્ષીન કરિકેં હૂં શ્રીયમુનાજી સેવિતહેં. તરંગ, તીરપેં આવે હેં તબ પસરી જાય હેં તાવિરિયાં વાલુકા પ્રકાશિત હોય હેં સો વાલુકા નહીં હેં કિંતુ તરંગ હેં સો શ્રીયમુનાજીકે શ્રીહસ્ત હે તિનમેં જો કંકણ ધારણ કિયેં હેં તિન કંકણનમેં મુક્તાફલ લગેં હેં સો પ્રકાશિત દિખે હેં ઓર ઉંચે તટ હેં સો તિનમેં તરંગકે બલસું બાલુકા લગેં હેં સો શ્રીહસ્ત નિતંબરૂપમેં લગાયે હોય એસેં શોભે હેં તિનમે બાલુકા પ્રકાશે હેં સો કંકણનકે મુક્તાફલ હેં ભક્તનકે ચાર યુથ

મુખ્ય હૈં તિનમેં ચતુર્થયુથમેં મુખ્ય શ્રીયમુનાજી હૈં. એસેકું નમન સિવાય ઔર જીવ કહા કરિ સકે ? તાસું શ્રીઆચાર્યજી સબ સેવનકું આજ્ઞા કરેં હૈં જો એસે શ્રીયમુનાજીકું તુમ સબ નમન કરો. ૩

શ્રીયમુનાજીમેં ભગવાનકે સમાન ધર્મ હૈં એસેં જતાયવેકે લિયે દોઉકો સમાન ધર્મપનો નિરૂપણ કરત હૈં.

श्लोकः—अनंतगुणभूषिते शिवविरंचिदेवस्तुते घनाघननिभे सदा ध्रुवपराशराभीष्टदे । विशुद्धमथुरातटे सकलगोप गोपीवृते कृपाजलधिसंश्रिते मम मनः सुखं भावय ॥ ४ ॥

શ્લોકઃ—અનંતગુણ ભૂષિતે શિવવિરંચિદેવસ્તુતે ઘનાઘન નિભે સદા ધ્રુવપરાશરાભીષ્ટદે । વિશુદ્ધ મથુરાતટે સકલ ગોપગોપીવૃતે કૃપાજલધિસંશ્રિતે મમ મનઃ સુખં ભાવય. ૪

ટીકા—યામેં ષટ્ધર્મયુક્ત સપ્તમ ધર્મકો નિરૂપણ હૈ એસે જતાયવેકે લિયે સાત વિશેષણ હૈં તામેં ભગવાનમેં વિ-

શેષણ લગાવનેં તબ સપ્તમી વિભક્તિકો અર્થ કરનો ઓર શ્રીયમુનાજીમેં લગાવનેં તબ સબ વિશેષણનમેં સંબોધનકો અર્થ કરનો. શ્રીઠાકુરજી અસંખ્ય ગુણન કરિકેં અલંકૃત હેં ઓર શ્રીયમુનાજી, રાસોત્સવાદિકનમેં અનંતરૂપ ધરિ-વેવારે ભગવાનકે ગુણન કરિકેં અલંકૃત હેં. * શિવ ઓર બ્રહ્મા પ્રભૃતિ સબ દેવ ભગવાનકી તથા યમુનાજીકી સ્તુતિ કરેં હેં. ‡ મંદ મંદ વર્ષાયુક્ત શ્યામમેઘ જેસી શોભાયુક્ત હોઉ હેં, -ધ્રુવ ‖ ઓર પરાશરકું સદાસબ પ્રકારકો ઇચ્છિત દેવેવારે ભગવાન્ તથા શ્રીયમુનાજી હે, શ્રી § ઠાકુરજીકે નિકટમેં અત્યંત શુદ્ધ શ્રીમથુરાજી હે ઓર શ્રીયમુનાજીકે તટપેં શ્રીમથુરાજીહે, ¶ શ્રીઠાકુરજી, સમગ્ર ગોપ ઓર શ્રીગો-પીજનન કરિકેં આવૃત હે ઓર શ્રીયમુનાજીકે તીટપેં પહેલેં ગોપગોપીનકોં શ્રીઠાકુરજીકે સંબંધકો અનુભવ ભયો હે તાસૂં સમગ્ર ગોપ ઓર શ્રીગોપીજન કરિકેં શ્રીયમુનાજીહૂ આવૃત

---

* યહ ઐશ્વર્યકો નિરૂપણ હે. ‡ યહ વીર્યકો નિરૂપણ હે ‖ યહ યશકો નિરૂપણ હે. § યહ શ્રીકો નિરૂપણ હે. ¶ યહ જ્ઞાનકો નિરૂપણ હે.

હેં શ્રીઠાકુરજી કૃપારૂપ સમુદ્રકે આશ્રયકો સુંદર સ્થાન હેં ઇતને કૃપારૂપ સમુદ્ર શ્રીઠાકુરજીકો આશ્રય કરિકેં રહે હે ઓર શ્રીયુમનાજી કૃપાકે સમુદ્રરૂપશ્રી† ઠાકુરજીકો આશ્રય કરિકેં રહે હેં ઐસે ષટ્ધર્મયુક્ત હે શ્રીયમુનાજી! આપ, અપાર કરૂણાસાગર શ્રીઠાકુરજીમે મિલેંહોસો આપમેં જો મિલેસો આપકે બલસુંહી શ્રીઠાકુરજીમેંમિલેંહેં તાસૂં ઐસેષટ્ધર્મયુક્ત ઓર કૃપાકો સમુદ્ર જામેં રહેહેં ઐસે શ્રી*ઠાકુરજીમેં મેરો મન ભાવકરિકેં આનંદકો અનુભવ કેસેં કરેં? સો આપ વિચારો અથવા ભગવત્સ્વરૂપકે અનુભવકો મેરે મનમેં જો સુખ હોય તાકી ભાવના આપકે મનમેં કરો ઇતને આપકે મનમેં યે વિચાર હોયગો તબ યે સુખ મિલેગો. ૪

અબ ભગવદીયનકીહૂં બડાઇ કરિવેવારેં શ્રીયમુનાજીહેં તિનકી બડાઇ કહિવેકું કોન સમર્થહે? સો નિરૂપણ કરત હે.

श्लोकः—यया चरणपद्मजा मुरारिपोः प्रियंभावुका समागम-
नतोऽभवत्सकलसिद्धिदा सेवताम् । तया सदृशता-

† યહ ઐશ્વર્યકો નિરૂપણ હે. * યહ ધર્મીકોનિરૂપણ હે.

मियात्कमलजा सपत्नीव यद्धारिप्रियकलिंदया मनसि मे सदा स्थीयताम् ॥ ५ ॥

શ્લોક—યયા ચરણપદ્મજા મુરરિપોઃ પ્રિયં ભાવુકા સ
 માગમનતોઽભવત્સકલ સિધ્ધદા સેવતામ્ ।
 તયા સદ્દશતામિયાત્કમલજા સપત્નીવ યધ્ધરિ
 પ્રિયકલિંદયા મનસિમે સદા સ્થીયતામ્. ૫

ટીકા—ગંગાજી ભગવાનકે ચરણકમલતેં પ્રકટ ભઈ હેં તાસૂં ભક્તિમાર્ગીય ઓર નિર્દોષગુણપૂર્ણ હે સોહૂ જો શ્રીયમુનાજી સંગ (પ્રયાગમેં) મિલે હે તાપેં સૂં મુર રિપુ જો ભકતનકે પ્રતિબંધ દૂર કરિવેવારે હરિ ભગવાન્હેં તિનકોં અત્યંત પ્રિય ભઈ હે, ઓર સેવન કરિવેવારેનકૂં સમગ્ર સિધ્ધી દેવેવારી ભઈ હે, એસે શ્રીયમુનાજીકી બરાબરીકું કોઉ પ્રાપ્ત હોય હે કહા ? કદાચિત્ પ્રાપ્ત હોય તો શ્રીલક્ષ્મીજી હોય, કયોં જો શ્રીલક્ષ્મીજીહૂ ભગ વાનકી સ્રી હેં તાસૂં શ્રીયમુનાજીકી સપત્ની (સોતિ)હોય હેં. યહાં શ્રીલક્ષ્મીજી શ્રીયમુનાજીકી સપત્ની (સોતિ) હેં એસેં કહ્યોં હેં તાકો અભિપ્રાય એસોં હેં જો જાકી જો સપત્ની (સોતિ)હોય સો તાકે સ્વભાવસું વિરૂધ્ધ સ્વ

ભાવવારી હે તેસેં શ્રીલક્ષ્મીજી શ્રીયમુનાજીકે સ્વભાવતેં વિરૂધ્ધ સ્વભાવવારી હે એસો સુચન કિયો હે, તાસું કહે હેં જો ભકતનકે દુઃખ તથા પાપકૂં હરિવેવારે ભગવાનકે ભકતનકે દલિકે દોષનકૂં ખંડન કરિવેવારે શ્રીયમુનાજી હેં તિનકી મેરે મનમેં સ્થિતિ હોઉ ઈતને શ્રીલક્ષ્મીજી ભકતનકાં અનુકૂળ નહીં હેં ઓર શ્રીયમુનાજી ભકતનકોં અનુકુળ હેં ૫

એસેં ભકતનકોં અનુકુળ શ્રીયમુનાજી, ભગવાનકૂં અત્યંત પ્રિયહેં તિનકોં નમન સિવાય ઓર કછુ હોયસકે નહીં એસેં અભિપ્રાયસૂં કહત હેં.

श्लोकः—नमोऽस्तु यमुने ! सदा तव चरित्रमत्यद्भुतं न जातु यमयातना भवति ते पयःपानतः । यमोऽपि भगिनीसुतान्कथमु हंति दुष्टानपि प्रियो भवति सेवनात्तव हरेर्यथा गोपिकाः ॥ ६ ॥

શ્લોક:—નમોઽસ્તુ યમુને ! સદા તવ ચરિત્રમત્યદ્ભુતં ન જાતુ યમયાતના ભવતિ તે પયઃપાનતઃ । યમોઽપિ ભગિની સુતાન્કથમુ હંતિ દુષ્ટાનપિ પ્રિયો ભવતિસેવનાત્તવ હરેર્યથા ગોપિકાઃ ૬.

ટીકા—ભગવાનકો માહાત્મ્ય તો સબશાસ્ત્રનમેં અતિ પ્રસિદ્ધ હે તાસૂં ભગવાનકૂં નમન હોયસકે હે ઔર શ્રી યમુનાજીકો માહાત્મ્ય તો લીલાસૃષ્ટિમેં પ્રવેશ ભયે પિછેં તેસો ભાવ પ્રાપ્ત .હોય તબ જાન્યો જાય તો પિછેં નમન હોય, તાસું નમન હોયવેકી પ્રાર્થના કરત હેં જો હે શ્રી યમુનાજી ! આપકું સદા નમન હોઉ આપકે પયઃપાનસું કોઉબિરિયાં યમયાતના હોય નહીં યહ આપકો ચરિત્ર અતિ અદ્દભુત હે. જેસેં ભગવાન્ અદ્દભુત કર્મવારે હેં સો કામ, ભય, દ્વેષપ્રભૃતિ જો ભગવાનકૂં મિલવેકે સાધન નહિં હેં, કિંતુ ઉત્તમ ગતિકે પ્રતિબંધક હેં, તથાપિ શ્રીગોપી જન કામતેં, કંસ ભયતેં ઔર શિશુપાલાદિક દ્વેષતેં ભગવાનકું પ્રાપ્ત ભયે હેં તહાં કામાદિક અસાધન હેં તિનકૂં ભગવાનનેં સાધનરૂપ કિયે હેં તેસેં તૃષાકી નિવૃત્તિકે લિયે શ્રીયમુનાજીકો પયઃપાન કરે સો કછુ ઉત્તમગતિ મિલવેકો અથવા યમયાતના મિટવેકો સાધન ભયો નહિં તથાપિ યમયાતના મિટે હે યે શ્રીયમુનાજીકો અદ્દભુત ચરિત્ર હે શ્રીયમુનાજીકે ‘ પયઃપાનતેં ’ યમયાતના મિટેહે તામેં યુક્તિ કહત હેં જો યમકૂ બહિનિકે પુત્ર કદાચિત

દુષ્ટ હોય તોહૂ વિનકૂં દંડ કેસેં દેય? ક્યોં જો બહિનિકો પુત્ર તો સર્વદા માન્ય હે. ઓર યમ ઉત્પન્ન ભયે પિછેં વાકે દોષકી નિવૃત્તિકે લિયે શ્રીયમુનાજી પ્રકટ ભયે હેં તાસૂં યમકૂં અતિ માન્ય હેં, ઓર પયઃશબ્દકો અર્થ દુધ તથા જલ દોઉ પ્રકારકો હોય હે, તાસૂં શ્રીયમુનાજીકો પયઃપાન કરિવેવારે વિનકે પુત્ર ભયે ઓર યમકે ભાનેજ ભયે તિનકૂ યમ દંડ કેસેં દેય ? એસે દોષ નિવારક અદ્ભુત ચરિત્રકો નિરૂપણ કરિકેં ફલ સંપાદક અદ્ભુત ચરિત્રકો નિરૂપણ કરે હેં. જો જેસેં શ્રીગોપીજન હરિકૂં પ્રિય ભયે હેં તેસેં તુમ્હારે સેવનતેં જીવ હરિકૂં પ્રિય હોય હેં; લોકમેં હૂ અન્યકે સેવનસૂં અન્ય પ્રસન્ન હોય એસો દેખ્યો નહિં હે ઓર યહાં તો શ્રીયમુનાજીકે સેવનસૂં પ્રભુ પ્રસન્ન હોય હેં, જેસેં કાત્યાયની વ્રતકે પ્રસંગમેં કુમારીકાનકૂં શ્રીયમુનાજીકે સેવનતેં પ્રભુ પ્રસન્ન ભયેં હેં યહ શ્રીયમુનાજીકો અદ્ભુત ચરિત્ર હે. ૬

દેહકો અવશ્ય ધર્મ યહ હે જો જેસો કર્મ કરે તેસો
દુસરો દેહ પ્રાપ્ત હોય એસે આવશ્યક દૈહિક
ધર્મમેં હૂ જહાં તુમ્હારો સંબંધ ભયો ઇતને

પિછેં મુક્તિતેં અધિક ભક્તિકી પ્રાપ્તી
હોય હે તહાં યમયાતનાકો અભાવ હોય
તામેં કહા શંકા હે ? યહ નિરૂ
પણ કરત હેં.

श्लोक—ममास्तु तव सन्निधौ तनुनवत्वमेतावता न दुर्लभतमा रतिर्मुररिपौ मुकुंदप्रिये। अतोऽस्तु तव लालना सुरधुनी परं संगमात्तवैव भुवि कीर्तिता न तु कदापि पुष्टिस्थितैः ॥ ७ ॥

શ્લોકઃ—મમાસ્તુ તવ સન્નિધૌ તનુનવત્વમેતાવતા ન દુર્લભતમા રતિર્મુરરિપૌ મુકુંદપ્રિયે । અતોઽસ્તુ તવ લાલના સુરધુની પરં સંગમાત્તવૈવ ભુવિ કીર્ત્તિતા ન તુ કદાપિ પુષ્ટિસ્થિતૈઃ ૭

ટીકા—મોકૂં તુમ્હારે સન્નિધાનમેં લીલોપયોગી નવીન દેહસંપતિ હોઊ. લૌકિક દેહ મિટિકેં અલૌકિક દેહ ભયેસું હિ મુરરિપુ (ભગવાન્)મેં પ્રીતિ અત્યંત દુલભ નહીં હે કદાચિત્ પ્રતિબંધક હોયઁગે તોહૂ તુમ્હારે સંબંધ તેં ભગવાન્ આપતેહીં દૂર કરિ ઘરમેંહિ મોક્ષસુખ પ્રાપ્ત

હોય તેસેં ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થકે સુખકો અનુભવ હોયગો યહ જતાયવેક લિયે મુરરિપુપદ કહ્યો હે તથા મુકુંદપ્રિયે! એસો સંબોધન દિયો હે ઓર તુમ્હારે સન્નિધાનમેં અલૌકિક દેહકી પ્રાપ્તિ હોયવેકો કહ્યો હે તાસું જહાં દુષ્ટનકે સન્નિધાનતે શ્રીયમુનાજીકો તિરોભાવ હે તહાં અલૌકિક દેહકી પ્રાપ્તિ નહિં હોય એસો સુચન કિયો હે તુમ્હારે સન્નિધાનમેંહિ જહાં અલૌકિક દેહકી પ્રાપ્તિ હોય તહાં યમયાતનાકો અભાવ હોયવેમેં શંકા કહા હે? એસે જતાયો હે; તાસૂં જબતાંઇ આધુનિક શરીરકી નિવૃતિ હોય તબતાંઇ, જેસેં માતા બાલકકૂં લાડ કરતી બિરિયાં બાલકકી પ્રશંસા (સ્તુતિ) કરે હે સો ગુણવર્ણન નહિં હેં તેસેં તુમ્હારી યહ સ્તુતિહૂ લાલનરૂપ હોઉ. જિનકી બહોત બડાઈ હે એસી ગંગાજીકો કીર્તન, જો નિ:સાધન અનુગ્રહ માર્ગવારે પૃથ્વીપર કરેં હેં સો તુમ્હારેહિ સંગમતે કરેં હેં ક્યોં જો ગીતાજીમે વિભૂતિકે અધ્યાયમેં ગંગાજી ભગવાનકી વિભૂતિ હે એસેં લિખ્યો હેં તાકો જ્ઞાન ન હોય અથવા જો વિભૂતિકે ઉપાસક હોય સો તો કદાચિત વિભૂતિરૂપ ગંગાજીકી સ્તુતિ કરે પરંતુ પુષ્ટિ માર્ગિય ભક્તતો પુર્ણ

પુરૂષોત્તમકે ઉપાસક હેં સો વિભૂતિરૂપ કેવલ ગંગાજીકી સ્તુતિ કરેહિ નહિં. તુમ્હારે(શ્રીયમુનાજીકે)સંગમ તેંહી ગંગાજીકી સ્તુતિ કરેં હેં ૭

સબનકૂં વંદનકરિવે યોગ્ય ગંગાજીકી સ્તુતિ હૂ તુમ્હારે સંબધતેં હોયહે તહાં તુમ્હારી સ્તુતિ કરિવેકૂં કોન સમર્થ હે? એસેં અભિપ્રાસૂં કહતહેં,

श्लोकः—स्तुतिं तव करोति कः कमलजासपत्नि ! प्रिये !
हरेर्यदनुसेवया भवति सौख्यमामोक्षतः। इयं तव
कथाऽधिका सकलगोपिकासंगमस्मरश्रमजलाणुभिः
सकलगात्रजैः संगमः ॥ ८ ॥

શ્લોક:—સ્તુતિં તવ કરોતિ ક: કમલજાસપત્ની ! પ્રિયે !
હરેર્યદનુસેવયા ભવતિ સૌખ્યમામોક્ષતઃ। ઇયં તવ
કથાઽધિકા સકલગોપિકા સંગમ સ્મરશ્રમ
જલાણુભિઃ સકલગાત્રજૈઃ સંગમઃ ૮

ટીકા—લક્ષ્મીજીકે સપત્નિ (સોતિ) હરિકાં પ્રિય હે શ્રીયમુનાજી ! આપકી સ્તુતિ કોન કરસકે? કોઊ કરસકે નહીં. ક્યોં જો આપ લક્ષ્મીજીકે સમાન સૌભાગ્યવારે હો

તથાપિ હરિકાં વિશેષ પ્રિય હો ઔર મુખ્યતાસૂં હરિકો સેવન કરિકે તાકી અનુકુળતાસૂં જબ ગૌણભાવસૂં લક્ષ્મીજી કો સેવન કરે તબ મોક્ષપર્યંત સુખ મિલેહે કેવલ (વિભૂતિરૂપ) લક્ષ્મીજી તો ધનાદિસંપતિદ્વારા વિષયાસકિત કરાયકે મોક્ષકો વિઘાત કરે હે, ઔર તુમ્હારી તો યહ કથા અધિક હે જો આપ મોક્ષ સુખકો અનુભવ કરાવો હો ઔર સમગ્ર શ્રીગોપીજનનકે સંગમકરિકે સ્મરસંબંધી શ્રમ હોય હે તા કરિકે જો સ્વેદજલકે બિંદુ સકલ શરીરમેં તેં ઉત્પન્ન હોય હે તિનકો સંગમ જિનકાં હે તાકો સંબંધ ભક્તનકૂં કરાઓ હો. ઐસેં તુમ્હારી (શ્રીયમુનાજીકી) કથા અધિક હે; તાસૂં લક્ષ્મીજીકી સ્તુતિ હોય પરંતુ આપકી સ્તુતિ કોન કર સકે ? ૮

ઐસેં શ્રીયમુનાજીકી સ્તુતિ કરિકે યાસ્તોત્રકો
પાઠ કરિવેકો ફલ કહત હે.

श्लोकः—तवाष्टकमिदं मुदा पठति सूरसूते ! सदा समस्तदुरितक्षयो भवति वै मुकुंदे रतिः । तया सकलसिद्धयो मुरारिपुश्च संतुष्यति स्वभावविजयो भवेद्वदति वल्लभः श्रीहरेः ॥ ९ ॥

શ્લોક:—તવાષ્ટકમિદં મુદા પઠતિ સૂરસૂતે ! સદા સમસ્ત-
દુરિતક્ષયો ભવતિ વૈ મુકુંદે રતિઃ । તથા સકલ-
સિદ્ધયો મુરરિપુશ્ચ સંતુષ્યતિ સ્વભાવવિજયો ભવે-
દ્વદતિ વલ્લભઃ શ્રીહરેઃ ૯

इति श्रीमद्वल्लभाचार्यविरचितं श्रीयमुनाष्टकं संपूर्णम्.

ટીકા—હે સૂર્યપુત્રિ શ્રીયમુનાજી ! તુમ્હારે યાઅષ્ટકકો આનંદ કરિકેં જો સદા પાઠ કરે હે તાકૂં સમસ્ત દુરિતકો ક્ષય હોય, મોક્ષ દેવેવારે ભગવાનમેં નિશ્ચય પ્રીતિ હોય, તાકરિકેં પહિલેં બતાઈ હેં સો સબ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત હોય, પ્રતિબંધ નિવૃત્ત કરિવેવારે પ્રભુ પ્રસન્ન હોય, અંતઃકરણકી વાસના સહિત સ્વભાવ ફિરજાય ઓર ભગવાનકો સ્વભાવ હે જો વ્રજભક્તનકોં દેવકો આનંદ ઓરકૂં નહિ દેયહે સો સ્વભાવ ફિરજાય હે; ઇતનેં યાસ્તોત્રકો પાઠ કરિવેવારેકૂં સહ આનંદકો દાન કરત હેં; એસેં ભક્તનકે દુઃખ તથા પાપકૂં હરિવેવારે પ્રભુકોં પ્રિય શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજી કહત હેં. યદ્યપિ શ્રીયમુનાજીકે અન્ય સ્તોત્ર હેં તથાપિ

યાસ્તોત્રકો પાઠસૂંહી સબ ફૂલ મિલેં હેં અન્ય સ્તોત્રકે પાઠસૂં નહિં મિલેહેં, કયોંજો અન્યસ્તોત્રમેં એસો સ્વરૂપ નિરૂપણ નહિ હેં. તેસેં આનંદ કરિકેં સદા પાઠ કરે તબ ફૂલ મિલે, કયોંજો અર્થકો જ્ઞાન હોય તબ આનંદ પ્રાપ્ત હોય ઓર સદા પાઠ કરે તબ આસુરાવશ ન હોય, તસેં શ્રીયમુનાજીકે સ્તોત્રસૂંહી યેહ ફૂલ મિલેહે ઓરકે સ્તોત્રસૂં નહિં મિલે હેં, કયોંજો ભગવાનનેં અષ્ટવિધ ઐશ્વર્ય શ્રીયમુનાજીકાં દિયોહે; તાસૂં શ્રીયમુનાજીકે યાઅષ્ટકકો અર્થાનુસંધાન પૂર્વક આનંદસૂં સદા પાઠ કરે તો સબ ફૂલ પ્રાપ્ત હોય. ૯.

ઇતિ શ્રીયમુનાષ્ટકકી ટીકા વ્રજભાષામેં ગોસ્વામી શ્રીનૃસિંહલાલજી મહારાજકૃત સંપર્ણ ભઈ.

अथ श्रीजमुनाजीके ४० पद.

॥ श्रीकृष्णाय नमः श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥

પદ ૧ લું રાગ રામકલી.

પિયસંગ રંગભરિ કરિ કલોલેં, પીય.
સબનકોં સુખ દેન, પીયસંગ કરત સેન;
ચિત્તમેં જબ પરત ચેન, તબહી બોલેં। પીય. ૧
અતિહી વિખ્યાત, સબ વાત ઈનકે હાથ;
નામ લેત કૃપા કરેં અતોલે,
દર્શકરિ સ્પર્શકરિ ધ્યાન હિયમેં ધરેં;
સદા વ્રજનાથ ઈનસંગ ડોલે. પીય. ૨.
અતિહિ સુખકરન, દુઃખ સબનકે હરન;
એહી લીનો પરન, દે ઝકોલેં;
એસી જમુના જાન, તુમ કરો ગુણ ગાન;
રસિકપ્રિતમ પાએ નગ અમોલે. પીય. ૩.

પદ ૨ જું.

સ્યામ સુખધામ જહાં નામ ઇનકે, સ્યામ.
નિસદિન પ્રાણપતિ આયે હિયેમેં બસે;

જોઈ ગાવે સુજશ ભાગ્ય તિનકે. સ્યામ. ૧.
યેહિ જગમેં સાર, કહત વારંવાર;
સબનકે આધાર, ધન નિધનનકે;
લેત જમુને નામ, દેત અભેપદ ધામ;
રસિક પ્રિતમ પિયા બસ જુ ઈનકે. સ્યામ. ૨

પદ ૩ જું.

કહેત શ્રુતિસાર, નિરધાર કરિકે; કહેત.
ઈન વિના કોન એસી કરે હે સખી;
હરત દુઃખદ્વંદ્વ, સુખકંદ બરખે. કહેત. ૧
બ્રહ્મસંબંધ જબ હોત યા જીવકોં,
તવહિં ઈનિકી ભુજા વામ ફરકે;
દૌરિકરિ સોરકરિ જાય પિયસોં કહે,
અતિહિં આનંદ મનમેંજુ હરખે. કહેત. ૨
નામ નિર્મોલનગ લે કોઉ ના સકે,
ભક્ત રાખત હિયે હાર કરકે;
રસિક પ્રિતમજુકી, હોત જાપર કૃપા;
સોઈ શ્રીજમુનાજીકો રૂપ પરખે. કહેત. ૩

પદ ૪ થું.

નેનભરિ દેખિ અબ ભાનુ તનયા,　　　નેન.
કેલિ પિયસોં કરે ભમર તવહિં પરે;
શ્રમજલ ભરત આનંદ મનયા.　　　નેન. ૧
ચલત ટેઢી હોહિ, લેત પિયકો મોહી,
ઇન વિના રહત નહિ, એક છિનયા;
રસિક પ્રિતમ રાસ કરત શ્રીજમુના પાસ,
માનો નિરધનનકી હે જુ ધનયા.　　　નેન. ૨

પદ ૫ મું.

શ્યામસંગ શ્યામવ્હે રહિરિ જમુને,　　　શ્યામ.
સુરતશ્રમબિંદુતેં સિંધુસી વહિ ચલી;
માનો આતુર અલી રહી ન ભવને.　　શ્યામ. ૧
કોટિ કામહિં વારોં, રૂપ નેનન નિહારો;
લાલ ગિરિધરન સંગ કરત રમને;
હરખિ ગોવિંદપ્રભુ નીરખિ ઈનકિ ઓર,
માનો નવદુલહની, આઈ ગવને.　　શ્યામ. ૨

પદ ૬ ઠું.

શ્રીજમુનારસી નાહિં કોઉ ઓર દાતા,　　શ્રીજ.

જો ઈનકી સરણ જાતહેં હોરિકે;
તાહિકોં તીહિછિનું કરિ સનાથા. શ્રીજ. ૧
અહિ ગુણ ગાન રસપાન રસના એક,
સહસ્ત્ર રસના કયોં ન દઇ વિધાતા;
ગોવિંદપ્રભુ તન મન ધન વારને,
સબહિનકો જીવન ઈનહીકે હાથા. શ્રીજ. ૨

પદ ૭ મું.

શ્રીજમુનાજશ જગતમેં જોઈ ગાવે, શ્રીજ.
તાકે આધીન વ્હે રહેત હેં પ્રાણપતિ;
નેન ઓર બેનમેં રસજુ છાવે. શ્રીજ. ૧
વેદ પુરાનકિ બાત યહ અગમ હે,
પ્રેમકો ભેદ કોઉ ન પાવે;
કહેત ગોવિંદ શ્રીજમુનેકિ જાપર કૃપા,
સોહિ શ્રીવલ્લભકુળ શરણ આવે. શ્રીજ. ૨

પદ ૮ મું.

ચરણપંકજરેણુ, શ્રીજમુનેજુ દેની. ચરણ.
કલિયુગજીવ ઉદ્ધારન કારન;
કાટત પાપ અબબાર પેની. ચરણ. ૧

પ્રાણપતિ પ્રાણસુત, આયે ભક્તન હિત,
સકલ સુખની તુમ હો જુ શ્રેની;
ગોવિંદપ્રભુ વિના રહત નહિ એક છિનું,
અતિહિ આતુર ચંચલ જુ નયની. ચરણ, ૨

પદ ૯ મું.

ધાયકે જાય જો શ્રીજમુના તીરે, ધાય.
તાકિ મહિમા અબ કહાંલગ બરનિયે,
જાય પરસત અધ પ્રેમ નીરે. ધાય.
નિશદિના કેલિ કરત મોહન પ્રિયા
લજુ ભક્તનકી સંગ હેં જુ ભીરે;
છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
ઈન વિના નેક નહિ ધરત ધીરેં. ધાય. ૨

પદ ૧૦ મું.

જા મુખતેં શ્રીજમુને યહ નામ આવે, જા મુ.
તાપર કૃપા કરેં શ્રીવલ્લભપ્રભુ;
સોઈ શ્રીજમુનાજીકો ભેદ પાવે. જા મુ. ૧
તન મન ધન સબ લાલ ગિરિધરનકોં,
દેકે ચરન જબ ચિત્ત લાવે;

છીતસ્વામિ ગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
નેનન પ્રગટ લીલા દિખાવે. જા મુ. ૨

પદ ૧૧ મું.

ધન્ય શ્રીજમુને નિધી દેનહારી,
કરત ગુણગાન અજ્ઞાન અધ દુર કરિ;
જાય મીલવત પિયા પ્રાણપ્યારી. ધન્ય. ૧
જીનકોઈ સંદેહ કરો વાત ચિત્તમે ધરો.
પુષ્ટિપથ અનુસરો, સુખજુ કારી;
પ્રેમકે પુંજમેં, રાસ રસકુંજમેં
તાહી રાખત રસરંગ ભારી. ધન્ય. ૨
જમુને ઓર પ્રાણપતિ ઓર સબ પ્રાણસુત,
જ્યોં જન જીવપર દયા વિચારી;
છતીસ્વામિગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
પ્રિતકે લીયે અબ સંગ ધારી. ધન્ય. ૩

પદ ૧૨ મું.

ગુણ અપાર મુખ એક કહાંલોં કહિયે, ગુણ.
તજો સાધન ભજો નામ શ્રીજમુનાજીકો;
લાલગિરિધરનવર તબહિં પૈયે. ગુણ. ૧

પરમ મુદિત પ્રીતિકી રીતે સબ જાનિકે,
દ્રઢ કરી ચરણ કમલ જુ ગ્રહીયે;
છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
એસી નિધિ છાંડી અબ કહાં જુ જૈયે. સુણ ૨

પદ ૧૩ સું.

ચિત્તમેં શ્રીજમુના નિશદિન જો રાખો, ચિત્ત.
ભકતરેવશ કૃપા કરતહે સર્વદા:
એસો શ્રીજમુનાજીકો હેજુ સાખો. ચિત્ત. ૧
જા મુખતેં શ્રીજમુને યહ નામ આવે,
સંગ કીજે અબ જાય તાકો;
ચતુર્ભુજદાસ અબ કહેતહેં સબનસો,
તાતેં શ્રીજમુને જમુને જુ ભાખો. ચિત્ત. ૨

પદ ૧૪ સું.

પ્રાણપતિ વિહરત શ્રીજમુનાકૂલે. પ્રાણ.
લુબ્ધમકરંદકે ભમર જયોં વસ ભયે;
દેખી રવિઉદય માનો કમલ ફૂલે. પ્રાણ. ૧
કરત ગુંજાર મુરલીજુ લે સાંવરે,
સુનત વ્રજવધુ તન સુધિ જુ ભૂલે;

ચતુર્ભુજદાસ જમુને પ્રેમસિંધુમેં,
લાલગિરિવરધરન હરખી ઝુલે. પ્રાણ. ૨

પદ ૧૫ મું.

વારંવાર શ્રીજમુને ગુણ ગાનકીજે, વારં.
એહી રસનાતેં જે નામરસ અમૃત;
ભાગ્ય જાકે હેં સોઈ જુ પીજે. વારં. ૧
ભાનુતનયા દયા અતિહી કરૂણામયા,
ઈનકી કરિ આસ અબ સદાઇ જીજે;
ચતુર્ભુજદાસ કહે સોઈ પિયાપાસ રહે,
જોઈ શ્રીજમુનાજીકે રસ જુ ભીજે. વારં. ૨

પદ ૧૬ મું.

હેતકરી હેત શ્રીજમુને વાસ કુંજે હેત.
જહાં નિસવાસર રાસમેં રસિકવર;
કહાંલગ બરનિયે પ્રેમપુંજે. હેત. ૧
થકિત સરિતાનીર, થકિત વ્રજવધૂભીર,
કોઈ ન ધરત ધીર મુરલી સુનીજે;
ચતુર્ભુજદાસ જમુનેપંકજ જાનિ,
મધુપકીનાઈ ચિત્તલાય ગુંજે. હેત. ૨

પદ ૧૭ મું.

ભકતપર કરી કૃપા શ્રીજમુને એસી, ભકત.
છાંડી નિજધામ વિશ્રામ ભૂતલકિયો;
પ્રગટલીલા દિખાઈ જુ તેસી. ભક્ત. ૧
પરમ પરમારથ કરતહે સબનસો,
હેત અદ્‌ભુત રૂપ આપ જેસી;
નંદદાસ યોં જાનિ દ્રઢકરિ ચરણ ગ્રહે,
એક રસના કહા કહોં વિસેષી. ભક્ત. ૨

પદ ૧૮ મું.

નેહકારન શ્રીજમુને પ્રથમ આઈ નેહ.
ભક્તકે ચિત્તકી વૃત્તિ સબ જાનકે;
તાહીતેં અતિહિં આતુર જુ ધાઈ. નેહ. ૧
જાકે મન જેસી ઈચ્છા હતી તાહિકી,
તેસિ હીઆય સાધજુ પુજાઈ;
નંદદાસહી આપ પ્રભુતાપર રાખિ રહે,
જોઈ શ્રીજમુનાજીકો જસ જુ ગાઈ. નેહ. ૨

પદ ૧૯ મું.

તાતેં શ્રીજમુને જમુને જુ ગાવો, તાતેં.

શેષ સહસ્રમુખ નિશદિના ગાવત;
પાર નહિ પાવત તાહી પાવો. તાતેં. ૧
સકલ સુખદેનહાર તાતેં કરો ઉચાર,
કહેતહુ વારંવાર જીન ભૂલાવો;
નંદદાસકી આસ શ્રીજમુને પૂરણ કરી,
તાતેં કહુ ધરી ધરી ચિત્ત લાવો. તાતેં. ૨

પદ ૨૦ મું.

ભાગ્ય સૌભાગ્ય શ્રીજમુને જુ દેઇ, ભાગ્ય.
વાત લૌકિક તજો પુષ્ટિ જમુને ભજો;
લાલગિરિધરનવર તબ મિલેઇ. ભાગ્ય. ૧
ભગવદીસંગકરી વાત ઇનકી લહે,
સદા સાનિધ્ધિ રહે દેતી મેઇ;
નંદદાસ જાપર શ્રીવલ્લભ કૃપા કરે,
તાકો શ્રીજમુને વશ જુ હેઇ ભાગ્ય. ૨

પદ ૨૧ મું.

નામમહિમા એસો જો જાનો, નામ.
મર્યાદાદિક કહે લૌકિક સુખલહે;
પુષ્ટિકો પુષ્ટિપથ નિરચે બાનો. નામ. ૧

સ્વાતિજલબુંદ જબ પરતહે અહિમેં,
તાહિમેં હોંત વેસો જુ વાનો.
શ્રીજમુને કૃપા સિંધુ રસવહ;
સૂર ગુણપૂર કહાંલો બખાનો. નામ. ૨

પદ ૨૨ મું.

ભક્તકાં સુગમ શ્રીજમુને અગમ ઔરેં, ભક્ત.
પ્રાતહી ન્હાત અઘ જાત તાંકે સકલ;
જમ હૂં રહત તાહી હાથ જોરે. ભક્ત. ૧
અનુભવી બિના અનુભવ કહા જાનહી,
જાકો પિયા નહિ ચિત્ત ચોરે;
પ્રેમકે સિંધુકો મરમ જાન્યોં નહિ,
સૂર કહે કહા ભયો દેહ બોરેં. ભક્ત. ૨

પદ ૨૩ મું.

ફૂલફૂલિત હોય ફૂલરૂપ જાને, ફૂલ.
દેખીહૂ ના સુની તાહીકી આપુની;
તાકી બાત કહો કૈસે જુ માને. ફૂલ. ૧
તાહિ હાથકે નિર્મોલ નગ દીજીએ;
સોઈ નીકે કરી પરખી જાને,

સૂર કહે કૂરતે દૂરિ બસિયે સદા;
શ્રીજમુનાજીકો નામ લિજે જુ છાને. ફુલ. ૨

પદ ૨૪ મું.

શ્રીજમુનેપતિદાસકે ચિન્હ ન્યારે, શ્રીજ.
ભગવદીકાં ભગવદસંગ મિલિરહે;
જાકે બસત હીયેં પ્રાણપ્યારે. શ્રીજ. ૧
ગૂઢ જમુનોબાત સોઈ અબ જાનિયે,
જાકે મનમોહન નેનતારે;
સૂર સુખસાર નિરધાર વે પાવહી,
જાપર હોય શ્રીવલ્લભ કૃપા રે. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૫ મું.

શ્રીજમુને રસ ખાનકાં સીસ નાંઉં, શ્રીજ.
એસી મહિમા જાની ભક્તકાં સુખદાન;
જોઈ માગો સોઈ જુ પાઉં. શ્રીજ. ૧
પતિત પાવનકરન નામ લિનો તરન,
દ્રઢકરિ ગ્રહી ચરણ, કહૂં ન જાઉં;
કુંભનદાસ ગિરિધરનમુખ નિરખત,
યહિ ચાહત નહિ પલક લાઉં. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૬.મું

શ્રીજમુને અગનિતગુણ ગને ન જાઈ,
શ્રીજમુનેતટરૈણુતેં હોત હેનવીનતનુ,
સુખદેનકી મેં કરોં બડાઇ. શ્રીજ. ૧
ભક્ત માંગત જોઈ દે તેહી છિનું;
સો એસીકો કરે પ્રણુ નિવાઈ,
કુંભનદાસ ગિરિધરનમુખ નિરખત,
કહો કેસેકરિ મન અધાઈ. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૭ મું.

શ્રીજમુનેપર તન મન ધન પ્રાણ વારોં. શ્રીજ.
જાકી કીરતિ કોણ અબ કહિસકે;
તાહી નૈનનતે ન નેક ટારોં. શ્રીજ. ૧
ચરનકમલ ઈનકે જુ ચિંતત રહોં,
નિશદિના નામ મુખતેં ઉચારોં;
કુંભનદાસ કહે લાલગિરિધરનમુખ,
ઈનકી કૃપા ભઈ તબ નિહારોં. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૮ મું.

ભકતેચ્છા પૂરણ શ્રીજમુનેજુ કરતા, ભક્ત.

બિનામાગે હું દેત કાહીલોં કહોં હેત;
જેસે કાહુકાં કોઉ હોય ધરતા. ભક્ત ૧
શ્રીજમુનાપુલિન રાસ વ્રજવધૂ લિયેં પાસ,
મંદ મંદ હાસ કર મનજુ હરતા;
કુંભનદાસ લાલગિરિધરમુખ નિરખત,
યહી જીયલેખત શ્રીજમુને જુ ભરતા. ભક્ત ૨

પદ ૨૯ મું.

રાસરસસાગર શ્રીજમુને જુ જાની, રાસ.
વહેત ધારા તન પ્રતિછિનુ નૌતન,
રાખત અપને ઉરમાંઝ ઠાની. રાસ. ૧
ભક્તકિા સહિ ભાર, દેત જુ પ્રાણાધાર;
અતિંહી બોલત મધુર મધુરિબાની,
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરનવર વસ કીયે,
કોનપેં જાત મહિમા બખાની. રાસ. ૨

પદ ૩૦ મું.

ભકતપ્રતિપાલ જંજાલ ટારે, ભકત.
અપને રસરંગમેં સંગ રાખત સદા;
સર્વદા જોઈ શ્રીજમુને નામ ઉચ્ચારે ભકત. ૧

ઈનકી કૃપા અબ કહાંલગ વરનિયે,
જેસે રાખત જનની પુત્ર વારે;
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરનસંગ વિહરત,
ભક્તકો એકછિન ના વિસારે.　　ભક્ત: ૨

પદ ૩૧ મું

કોનપેં જાત શ્રીજમુને જુ વરણી,　　કોન.
પ્રીયા સબહીકો મનમોહત મોહન;
સો પીયાકો મન એજુ હરની.　　કોન. ૧
ઈનવિનાં એકછિન રહેતનહિ જીવન,
ધન્ય વ્રજચંદમન આનંદ કરની;
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરન, સહિત આયે,
ભક્તકે હેત અવતાર ધરની.　　કોન. ૨

પદ ૩૨ મું.

શ્રીજમુનાજીકો નામ લે સો સૌભાગી,　　શ્રીજ.
ઈનકે સ્વરૂપકો સદા ચિંતન કરત;
ફલ ન પરત જાય સેહ લાગી.　　શ્રીજ. ૧
પુષ્ટિમારગમરમ અતિહી દુર્લભ કરમ,

છાંડી સગરે પરમ પ્રેમપાગી;
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરન એસી નિધી,
અકતંકા દેત હે બિનામાગી. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૩ મું.

શ્રીજમુનાકે નામ અધ દૂરિ ભાજેં, શ્રીજ.
જિનકે ગુણ સુનનકાં લાલગિરિધરનપિયા;
આય સનમુખ તાકે બિરાજેં. શ્રીજ. ૧
તિહિછિંનુ કાજ તાકે સગરે સરેં,
જાયકે મિલત વ્રજવધુ સમાજે;
કૃષ્ણદાસ કહે તાહિ અબ કોન ડર,
જાકે ઉપર શ્રીજમુને સી ગાજે. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૪ મું.

શ્રીજમુનાજીકો નામ તેઇજુ લેહેં, શ્રીજ.
જાકી લગનલાગી નંદલાલસોં;
સરવસુ દેકે નિકટ રહે હેં. શ્રીજ. ૧
જિનહી સુગમ જાનિ વાત મનમેંજુ માનિ,
બિના પહેચાંની હંસેંજુ પૈયે;
કૃષ્ણદાસજો કહેં શ્રીજમુનેનામ નોકા,

ભકત ભવસિંધુતેં યોંહી તરિયે. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૫ મું.

શ્રીજમુને તુંમસી એક હો જુ તુમહી. શ્રીજ.
કરો કૃપા દરસ નિસવાસર દીજિયે,
તિહારે ગુન ગાંનકો રહે ઉઘમહી. શ્રીજ. ૧
તિહારે પાયેતે સકલનિધિ પાવહી
ચરણકમલ ચિતભ્રમર ભ્રમહી;
કૃષ્ણદાસ કહેં કોંન યહ તપ કિયો,
તિહારેઢિગ રહેતહે લતા દ્રુમહી. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૬ મું.

એસી કૃપા કીજે લીજીયે નામ, એસી.
જમુને જગવંદની ગુણ ન જાત કાહૂ ગિની;
જિનકે એસે ધણી સુંદર સ્યામ. એસી. ૧
હેત સંયોગરસ એસે પિયા હેજુ બસ,
સુનત તિહારો સુજસ પૂરેકામ;
કૃષ્ણદાસ કહે ભક્તહિત કારને,
શ્રીજમુને એકછિંન નહિ કરે વિશ્રામ. એસી. ૨

પદ ૩૭ મું.

શ્રીજમુનેકેસાથ અબ ફિરતહેં નાથ, શ્રીજ.
ભકતકે મનકે મનોરથ પુરણ કરત;
કહાંલોં કહિયે ઈનકીજુગાથ. શ્રીજ. ૧
વિવિધસિંગાર આભૂષણ પહેરેં,
અંગ અંગ શોભા બરનિ ન જાત;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
રાખે અપને શરણ વહે જુ જાત. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૮ મું.

શ્રીજમુનેકી આસ અબ કરતહેં દાસ, શ્રીજ.
મનકર્મ બચન કરજોરીકે માગત,
નિસદિના રાખીએ અપનેજુપાસ. શ્રીજ. ૧
જહાં પિય રસિકવર રસિકની રાધિકા,
દોઉજન સંગમિલિ કરત રાસ;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
દેખી સીરાને નેન મંદહાસ. શ્રીજ. ૨

પદ ૩૯ મું.

શ્રીજમુને પિયકાં વસ સુમજુ કીને, શ્રીજ.

પ્રેમકે ફંદતે બાહુજુ રાખ નિકટ,
એસે નિર્મોલનંગ મોલ લિને. શ્રીજ. ૧
તુમજુ પઢાવત તહાં અબ ધાવત,
તિહારે રસરંગમેં રહત ભીને;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
પરમ ઉદાર શ્રીજમુનેજુ દીને. શ્રીજ. ૨

પદ ૪૦ મું.

શ્રીજમુને સુખકારની પ્રાણપતિકે, શ્રીજ.
જીને ભુલિજાત પિયા તિને સુધિકરિદેત;
કહાંલો કહિયે ઈનકેજુ હિતકે. શ્રીજ. ૧
પિયસંગ ગાન કરે, ઊમંગી જો રસ ભરે,
દેત તારી કર લેત ઝટકે;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ;
એહી જાનત સબ પ્રેમ ગતિકે. શ્રીજ. ૨

ઇતિ શ્રીજમુનાજીકે ૪૦ પદ

સમાપ્ત.

अथ श्रीजमुनाजीके परच्चुरण पद.

पद १ लुं राग भैरव.

કાલિંદી કલી કીલનસી હરની;
વરન તનીયા માન જા સ્યામા,
મહાસુંદરી ગોવિંદ ધરની. ૧
જે જમુને જે કૃષ્ણ વલ્લભા,
પતિતનકો પાવન ભવ તરની;
શરણાગતકો હેત અભેપદ,
જનિત જેસેં સુતકી કરની. ૨
સીતલ મંદ સુગંધ સુધાનિધિ,
ધાએ ધર વપુ ઉતરી ધરની;
પરમાનંદ પ્રભૂ પરમ ભાવની,
જુગ જુગ સાખ નિગમ નિતવરની ૩

પદ ૨ જું.

શ્રીજમુના દેવી કોંન ભલાઈ;
નામ રૂપ ગુણલે હરિજુકો,

ન્યારી અપની ચાલ ચલાઈ. ૧
ઉજર દેશ કીયો ભ્રાતાકે,
તુમ પરસત ઉત કોઉ ન જાઈ;
જે તન તજત તીર તેરેતટ,
તાત તરૂન પરગેલ ચલાઈ. ૨
મુક્તિ વધૂ કરેં દૂતપનો,
અધમનહૂકોં આનિ મિલાઈ;
આપુન સ્યામ આંન ઉજ્જલ કરિ
તાત તપત નિજ શીતલતાઈ. ૩
જલકો છલકરી અનલ અંધનકોં,
યહ સુનિકે કોઉ ન પત્યાઇ;
યદપિ પક્ષપાત પતિતન,
તદપિ ગદાધર પીય મન ભાઈ. ૪

પદ ૩ જું.

જય જય શ્રીસૂર્યજા કલિંદ નંદની,
ગુલ્મલતા તરૂ સિગાર કુસુમોદ મતિ;
મધૂપ પુંજપુલિન સૌરભ વાયુ મંદની. ૧
હરિસમાન પરમશીલ કાંતિ, સજલ જલદનીલ મેંટત,

તીય તટ નિતંબ ગતિ ઉતંગની,
મુક્તાજનુ મુક્તાફલ કંકણ, નિજભુજ તરંગ કમલ;
ઉપહાર લે પીયચરન વંદની. ૨
ગોપીઈંદ્ર ગોપીસંગ શ્રમ જલકન શિતલ અંગ જલ,
તરંગનિ રસ કરમસું ફંદની,
છીત સ્વામિ ગિરિવરધર નંદનંદન કંદ કંદ,
શ્રીજમુનાં જન દૂરિત હરત દુઃખનિકંદની. ૩

પદ ૪ થું.

જય જય શ્રીજમુના આનંદ કંદની
અરસપરસ ત્રિવિધ તાપ દુઃખ નિકંદની. ૧
અંગ અંગ છબિ તરંગ શોભા સિંધૂની,
તાહીકે અધ નિવારી જાકે વંદની. ૨
અખિલ આનંદ શ્રીગોવિંદ અગમ ગામિની,
હરિદાસ તટ નિવાસ જન્મ જન્મની. ૩.

પદ ૧ લું રાગ બિભાસ.

દીન જાન મોહિ દીજે શ્રીયમુના,
નંદકુમાર સદાવર માગો,

ગોપીનકી દાસી મે હિ કીજે. શ્રીયમુના. ૧
તુમતો પરમ ઉદાર કૃપાનિધી,
ચરણ શરણ સુખકારી;
તિહારે વશ સદા લાડલી વરતત,
તટક્રીડત ગીરધારી. શ્રીયમુના. ૨.
સબ વ્રજ જન વિહરત સંગમિલ,
અદભુત રાસ વિલાસી;
તુમારે પુલિન નિકટ કુંજનદ્રુમ,
કોમલ શશી સુવાસી શ્રીયમુના. ૩
જ્યો મંડલમેં ચંદ વિરાજત,
ભરભર છિરકત નારી;
શ્રમ જલ હસત ન્હાત અતિરસ,
ભરજલ ક્રીડા સુખકારી. શ્રીયમુના. ૪
રાનીજીકે મંદીરમેં નિત ઉઠ પાય,
લાગ ભુવન કાજ સબકીજે;
પરમાનંદદાસ દાસી વ્હે,
નંદ નંદન સુખ દીજે. શ્રીયમુના. ૫

પદ ૨ જું.

દોઉ કૂલ ખંભતરંગ સીઢી,
શ્રીયમુના જગત વૈકુંઠની શ્રેની;
અતિ અનુકૂલ કલોલનકે ભરલીયેં,
જાત હરિકે ચરણન સુખદેની. ૧
જન્મ જન્મ કે પાપ દૂર કર,
કાટત કર્મ ધર્મ ધાર પેની;
છીત સ્વામી ગિરિધર જાુકી પ્યારી,
સાંવરે અંગ કમલ દલ નયની. ૨

પદ ૩ જું.

મેરે કુલ કલૂમષ સબહી નાસે,
દેખ પ્રભાત પ્રભાકર કન્યા;
વેં દેખો પાપ જાત જીત તીતતે,
જયો મૃગરાજ દેખ મૃગસન્યા. ૧
પોષતહે પય પાન પુત્ર લો હે,
જગ જનની ધન્ય સુધન્યા;
હિયો ચાહે ગદાધર કુંકો,
ચરણ કમલ નિજ ભક્તિ અનંન્યા. ૨

પદ ૧ લું રાગ રામકલી.

અતિ મંજુલ જલ પ્રવાહ,
મનોહર સુખાવગાહન વિદિત;
રાજત અતિ તરણિ નંદિની,
સ્યામ વરણ ઝલક રૂપ લોલ લહર વર,
અનૂપ સેવિત સંત મનોજ વાયુ મંદિની. ૧
કુમુદ કુંજવન વિકાસ મંડિત,
દિશ દિશ સુવાસ કુંજત;
અલિ હંસ કોક મધુર છંદિની,
પ્રફુલ્લિત અરવિંદ પુંજ કોકિલ કલ સાર,
ગુંજ ગાવત અલિમંજુ પુંજ વિવિધ વંદની. ૨
નારદ શિવ સનક વ્યાસ ધ્યાવત મુનિ ધરત,
આસ ચાહત પુલિન વાસ સકલ દુઃખ નિકંદિની;
નામ લેત કટત પાપ મુનિ કિન્નર રૂષિ કલાપ,
કરત જાપ પરમાનંદ મહા આનંદિની. ૩

પદ ૨ જું.

પ્રફુલ્લિત બન વિવિધ રંગ ઝલકત યમુના તરંગ,
સૌરભ ઘન આમોદિત અતિ સુહાવનો;

ચિંતામણી કનક ભૂમિ છબિ અદભુત લતા ઝૂમિ,
શીતલ મંદ અતિ સુગંધ મરૂત આવનો. ૧
સારસ હંસ શુક ચકોર ચિત્રિત નૃત્યત સુમોર,
કલકપોત કોકિલા કલ મધુર ગાવનો;
યુગલ રસિકવર વિહાર પરમાનંદ છબિ અપાર,
જયતિ ચારૂ વૃંદાવન પરમ ભાવનો. ૨

પદ ૩ જું.

અધમ ઊદ્ધારની મૈં જાની શ્રીયમુનાજી;
ગોધન સંગ શ્યામ ધન સુંદર, તીર ત્રીભંગી દાની.
શ્રીજમુનાજી ૧
ગંગાચરણ પરસતેં પાવન, હર શિર ચિકુરસમાની;
સાત સમુદ્ર ભેદ યમ ભગિની, હરિ નખશિખ લપટાની.
શ્રીજમુનાજી. ૨
રાસ રસિકમણી નૃત્ય પરાયણ પ્રેમ પુંજ ઠકુરાની;
આલિંગન ચુંબન રસ વિલસત, કૃષ્ણ પુલિન રજધાની.
શ્રીજમુનાજી. ૩
ગ્રીષ્મ ઋતુ સુખ દેત નાથકું, સંગ રાધિકા રાણી;
ગોવિંદ પ્રભુ રવિ તનયા પ્યારી ભક્તિ મુક્તિકી ખાણી.
શ્રીજમુનાજી. ૪

પદ ૪ થું.

યહ પ્રસાદહોં પાઉં શ્રીયમુનાજી;
તુમ્હારે નિકટ રહો નિશવાસર, રામકૃષ્ણ ગુણ ગાઉ.
શ્રીજમુનાજી. ૧
મજ્જન કરૂં વિમલ જલ પાવન, ચિંતા કલેશ વહાઉં,
તિહારી કૃપાતે ભાનુકી તનયા, હરીપદ પ્રીત બઢાઉં.
શ્રીજમુનાજી. ૨
વિનતિ કરોં યહી વર માગોં; અધમ ન સંગ વિસરાઉં;
પરમાનંદ પ્રભુ સબ સુખદાતા, મદન ગોપાલ લડાઉં.
શ્રીજમુનાજી. ૩

પદ ૫ મું.

યહ યમુના ગોપાલહિ ભાવેં;
યમુના યમુના નામ ઉચારત, ધમરાજ તાકીન ચલાવેં.
યહ યમુના. ૧
જે યમુનાકો જાન મહાતમ, વારંવાર પ્રણામ કરે;
તે યમુના અવગાહન મજ્જન, ચિંતીત તાપતનકો જાહરે.
યહ યમુના. ૨
પદ્મ પુરાણ કથા યહ પાવન ધરણી પ્રતી બારાહ કહી;

તીર્થ મહાતમ જાન જગત ગુરૂ, સોપરમાનંદ દાસ લહી.
યહ યમુના. ૩

પદ ૬ ઠું.

શ્રીયમુનાજી પતિત પાવન કરયે;
પ્રથમહી જબ દિયો દરસન સકલ પાતક હરયે.
શ્રીયમુનાજી. ૧
જલ તરંગન પરસ કર પય પાનસો મુખ ભરયે;
નામ સ્મરત ગૈ દુરમતિ કૃષ્ણ યશ વિસ્તરયે.
શ્રીયમુનાજી. ૨
ગોપ કન્યા કિયો મજ્જન લાલ ગિરિધર વરયે;
સૂર શ્રીગોપાલ સ્મરત સકલ કાર્ય સરયે. શ્રીયમુનાજી.૩

પદ ૭ મું.

તિહારો દરસ મોહિ ભાવે શ્રીયમુનાજી;
શ્રીગોકુલકે નિકટ વહેતહે લહેરનકી છબી આવે.
શ્રીયમુનાજી. ૧
સુખદેની દુ:ખહરણિ શ્રીયમુનાજી જો જન પ્રાત ઉઠ ન્હાવે;
મદન મોહનજુકી ખરી પિયારી પટરાણી જુ કહાવે.
શ્રીયમુનાજી. ૨

વૃંદાવનમેં રાસ રચ્યો હેં મોહન મોરલિ બજાવે;
સૂરદાસપ્રભુ તિહારે મિલનકોં વેદ વિમલ યશ ગાવેં.
શ્રીયમુનાજી. ૩

પદ ૮ મું.

તિહારો દરસ હોં પાઉં શ્રીયમુનાજી;
શ્રીગોવર્ધ્ધન શ્રીવૃંદાવન વ્રજ રજ અંગ લગાઉં.
શ્રીયમુનાજી. ૧

દિન દસ પાંચ રહું શ્રીગોકુલ ઠકુરાની ઘાટ હ્રૂ ન્હાઉં;
દાસન ઊપર કરો કૃપા સંતનકે સંગ આઉં.
શ્રીયમુનાજી ૨

પદ ૯ મું

શ્રીયમુનાજીકી મહીમા મોપેં વરણિ ન જાઈ;
સૂરસુતા ધનશ્યામવરણ પ્રફુલ્લિત રૂપ નિકાઈ.
શ્રીયમુનાજી. ૧

શ્રીહરિ ગોપ વધૂ દ્વિજ સબ શ્રીગોકુલકે લરકાઈ;
વ્રજાધીશ પ્રભુ આદિ ભકતનકોં સકલ સિદ્ધી સુખદાઈ
શ્રીયમુનાજી. ૨

પદ ૧૦ મું.

તુમ સમ ઓર ન કોઈ શ્રી યમુનાજી;
કરો કૃપા મોહિ દીન જાનકે નિજ વ્રજ વાસો હોઈ.
શ્રીયમુનાજી. ૧

રાખો ચરણ શરણ તરણિ તનયા જન્મ આપદા ખોઈ;
યહુ સંસાર સ્વારથકો સબવિધ સુત બંધૂ સગો ન કોઇ;
શ્રીયમુનાજી. ૨

પ્રેમ ભજનમેં કરત વિઘ્નતા સંત સંતાપે સોઇ;
તાકો સંગ મોહિ સ્વપ્ને ન દીજે માગત નયનભર રોઈ.
શ્રીયમુનાજી. ૩

ગરલ પાન ડારત અમૃતમેં વિષયારસ સો મોઈ;
રસિક કહે દીન હોય માગૂ લહેર સમુદ્ર સમોઈ.
શ્રીયમુનાજી. ૪

પદ ૧૧ મું.

યમુના યમુના નામ ભજો;
હરખત કરો આરાધન ઈનકો ઓરકો પંથતજો.
યમુના. ૧

દેહે સકળ પદારથ તુમકો ઈનકે નામ રજો;

વ્રજપતિકી અતિહી પિયારી તાતે સકળ શૃંગાર સજે.
યમુના. ૨

પદ ૧૨ મું.

નિરખતહી મન અતિ આનંદ ભયો,
દેખ પ્રભાત પ્રભાકર કન્યા;
જલ પરસતહી સકળ અઘ ભાજે,
જ્યોં હરિ દેખ હરણકી સિન્યા. નિરખત. ૧
ઓર જીવનકો ઓરનકી ગતી,
મેરી ગતિતો તુમહિં અનન્યા;
વ્રજપતિકો તુમ અતિહિ પિંયારી,
તુમ સંગમતે જાન્હવી ધન્યા. નિરખત. ૨

પદ ૧૩ મું

યમુનાસી નહી કોઈ દુઃખ હરની;
જાકે સ્નાન તે મિટતહે પાપ
હોતહે આનંદ સુખકી જાુકરની. યમુનાસી. ૧
મહિમા અગાધ અપાર ઈનકે,
ગુણ વેદ પુરાણન વરણી;
કહત વ્રજપતિ તુમ સબનકો સમુઝાય,

છૂટે યમ ફરજો આવે ઈનકી શરણી. યમુનાસી. ૨

પદ ૧૪ મું.

શ્રી યમુનાજી તિહારો પુલિન મોહિ ભાવેં;
સુર બ્રહ્માદિક ધ્યાન ધરતહેં સો સુપને નહીં પાવેં.
શ્રીયમુનાજી. ૧
બિચ બિચકુંજ સદનઅતિ સુંદરસ્યામાસ્યામ સુહાવેં;
ચહું દિશ સકળ ફુલ અતિ ફુલે ગુહિ ગુહિકંઠ ધરાવેં.
શ્રીયમુનાજી. ૨
કુસુમનકે વીજના જોસંવારે સખિયન બાંહુ ઢુરાવેં;
સૂરદાસ પ્રભુ સબ સુખ સાગર દિન દિન શોભા પાવેં.
શ્રીયમુનાજી. ૩

પદ ૨૫ મું.

જયતિ ભાનુ તનયા ચરણ યુગલ વંદે;
જયતિ વ્રજરાજ નંદ પ્રિયે સર્વદા દેત,
આનંદ જ્યું શરદ ચંદે. જયતિ. ૧
જયતિ સકળ સુખ કારિણી કૃષ્ણ મન
હારિણી શ્રીગોકુળ નિકટવહત મંદેઃ
જાકે તટ નિકટ હરિરાસ મંડળ રચ્યો,

તહાં નૃત્ય તતાતા થેઇ થંદે. જયતિ.. ૨
જયતિ કલિંદ ગિરિ નંદિની દેત આનંદિની,
ભકતકે હરત સબ દુઃખ દ્રંદ;
ચિત્તમેં ધ્યાન ધર મુદિત વ્રજપતિ કહેં,
જયતિ યમુને જયતિ નંદ નંદે. જયતિ. ૩

પદ ૧૬ મું.

જગતમેં શ્રીયમુનાજી પરમ કૃપાળ.
વિનતી કરત તુરત સુન લીની ભયે મોપેં દયાળ.
જગતમેં. ૧
જોકોઉ મંજન કરત નિરંતર તાતે ડરપતહેં યમકાળ;
વ્રજપતિકી અતિ પ્યારી કાલિંદી સ્મરત હોત નિહાળ.
જગતમેં ૨

પદ ૧૭ મું.

શ્રીયમુનાજી યહ વિનતી ચિત ધરિયે;
ગિરિધરલાલ મુખારવિંદ રતિ જન્મજન્મ નિત કરિયે.
શ્રીયમુનાજી. ૧
વિષ સાગર સંસાર વિસમ સંગતેં મોહિ ઉદ્ધરિયે,

કામ ક્રોધ અજ્ઞાન તિમિર અતિઉર અંતરતેં હરિયે.
શ્રીયમુનાજી. ૨

તુમ્હારે સંગ વસો નિજ જન સંગ રૂપદ્વેખ મન ઠરિયે,
ગાઉં ગુણ ગોપાલ લાલકે અષ્ટ વ્યાધિતેં ડરિયે.
શ્રીયમુનાજી. ૩

ત્રિવિધ દોષ હરકે કાલિંદી એક કૃપાકર ઢરિયે,
ગોવિંદદાસ યહવર માગેં તુમ્હારે ચરણ અનુસરિયે.
શ્રીયમુનાજી. ૪

પદ ૧૮ મું.

નમો તરણિ તનયા પરમ પુનીત જગ પાવની,
કૃષ્ણ મન ભાવની રૂચિરનામા;
અખિલ સુખ દાયિની સબ સિદ્ધી હેતુ,
શ્રીરાધિકા રમણરતિ કરણ શ્યામા. નમો. ૧
વિમલ જલસુ મન કાનન મોદ યુત,
પુલિન અતિ રમ્ય પ્રિય વ્રજ કીશોરા;
ગોપ ગોપિ નવલ પ્રેમ રતિ વંદિતા,
તટ મુદિત રહત જેસે ચકોરા. નમો. ૨

લહેરિ ભાવ લલિત વાલુકા,
સુભગ વ્રજબાલ વ્રત પૂરણ રાસ ફલદા;
લલિત ગિરિવરધરણ પ્રિય કલિંદ નંદની,
નિકટ કૃષ્ણદાસ વિહરત પ્રબલદા. નમો. ૩

પદ ૧૯ મું.

પિય સંગ રંગ ભર કર વિલાસે;
સુરત રસ સિંધુમેં અતિહી હરષિત ભઈ કમળ જ્યોં
ફુલતે રવિ પ્રકાસે. પિય સંગ. ૧
તનતે મનતે પ્રાણતે સર્વદા કરતહૈ હરિસંગ મૃદુલહાસે;
કહત વ્રજપતિ તુમ સબનસોં સમઝાય મિટે યમત્રાસ
ઈનહીં ઉપાસે. પિયસંગ ૨

પદ ૨૦ મું.

જયતિ શ્રીયમુને પ્રકટ કલ્પ લતિકે,
અષ્ટવિધ સિદ્ધિ અદ્ભુત વૈભવ સકલ;
સ્વજન વિખ્યાત સ્વાધીન પતિકે. જયતિ. ૧
કેલી શ્રમ સુરત પયરૂપ વ્રજભૂપકા,
પુત્ર પયપાનહૈ વિશ્વમાતા;
અંગનુતન કરત પુષ્ટિ તબ અનુસરત ત્રિલ

દરસકેલિકી અમીતદાતા. જયતિ. ૨
રહુતયમ દ્વારતે મુક્ત સુખ ચાર તે નામ ત્રય
અક્ષર ઉચ્ચારકીને;
ઉભયલીલા વિષ્ટ વ્રજ પ્રિયકુમારીકા તુર્ય પ્રિયા
વહત રસ રંગ ભીને. જયતિ. ૩
અનાવૃત બ્રહ્મતે સદાવૃત વ્હેરહી કનક શાખા
વિટપ શામવલ્લી;
સદા પ્રફુલ્લિત દ્વારકેશ અવલોકકે નિત્ય
આનંદ આભીર પલ્લી. જયતિ. ૪

શ્રીજમુનાજીકે આશ્રયનું

પદ ૧ લું રાગ કેદારો.

શરણ પ્રતિપાલ ગોપાલ રતિ વર્ધની;
દેત પતિ પંથ પ્રિય કંત સનમુખ કરત,
અતુલ કરૂણામઈ નાથ અંગ અર્ધની. શરણ. ૧
દીન જન જાન રસ પુંજ કુંજેશ્વરી,
રમત રસ રાસ પિય સંગ નિશ સરદની;
ભક્તિ દાયક સકળ ભવ સિંધુ તારિણી.

કરત વિધ્વંસ જન અખિલ અઘ મર્દની. શરણ. ૨
રહત વ્રજ સુનૂં તટ નિકટ નિશદિન સદા,
ગોપ ગોપી રમત મધ્ય રસ કંદની;
કૃષ્ણ તન બરણ ગુણ ધર્મ શ્રીકૃષ્ણકે,
કૃષ્ણ લીલા કૃષ્ણ સુખ કંદની. શરણ. ૩
પદ્મજા પાયતે સંગહી મુરરિપૂ,
સકલ સામર્થ્ય ભઇ પાપકી ખંડની;
કૃપા રસ પૂર વૈકુંઠ પદકી સિઢી,
જગત વિખ્યાત શિવ શેષ સિર મંડની. શરણ. ૪
પર્યો પદ કમલ તર ઔર સબ છાંડકે,
દેખ દ્રગકર દયા હાસ્ય મુખ મંદની;
ઉભય કર જોર કૃષ્ણદાસ વિનતિ કરે,
કરો અબ કૃપા કલિંદ ગિરિ નંદિની. શરણ. ૫

પદ ૧ લું રાગ કાફી.

જે કોઈ શ્રીજમુના નામ સંભારે; (૨)
તાકો દરસ પરસ કોઉ કરહીં, વાહીકોં વે તારે.
જે કોઈ શ્રીજમુના. ૧
ભક્તિકો મહીમા બરણી શકે કોઉ, યમ હા હા કરી હારે;

ચત્રભુજ પ્રભુ ગિરિધરણ લાલકો,
નિત પ્રતિ બદન નિહારે. જે કોઇ શ્રીજમુના. ૨
ઇતિ શ્રીજમુનાજીકે પરચુરણ પદ સમાપ્ત.

अथ श्रीगंगाजीके पद.

પદ ૧ લું રાગ બિભાસ.

શ્રીગંગા જગ તારણકો આઇ,
ભગીરથ તપસ્યા કીની શિવ લે સીસ ચઢાઇ. 1
પાપી દુષ્ટ અજામિલ ગણિકા પતિત પરમ ગતી પાઇ,
પરમ પુનીત પ્રીત બ્રહ્માદિક વેદ વ્યાસ મિલ ગાઇ. ૨
નામ લેત તુમ ધ્યાન ધરતહેં તારતવારન લાઇ,
વિપ્ર ગદાધર ભારદ્વાજકુલ કેવળ ગંગા સહાઇ. ૩

પદ ૨ જું.

જે જન ગંગા ગંગા કહે, (૨)
જન્મ જન્મકે કોટીક દુષ્કૃત છિનહીં માઝ દહે. 1
સ્નાન કરતતેં મન વાંછિત ફળ તતછિન સર્વ લહે,
વ્રજપતિકી પ્યારી સંગમતે બહુ સુખ દેન ચહે. ૨

પદ ૩ જું.

પરમેશ્વરી દેવ મુનિ વંદન પાવન દેવી ગંગે;
પાવન ચરણ કમળ નખરંજીત સીતલ બાહુ તરંગે ૧
મંજન પાન કરત જે પ્રાણી ત્રિવિધ તાપ દુખ ભંગે;
તીરથરાજ પ્રયાગ પ્રગટભયો જબયમુના વેણી સંગે. ૨
ભગીરથ કુળ સગરો તારણ વાલમીક યશ ગાયો;
તુવ પ્રતાપ હરિભક્તિ પ્રેમરસ જન પરમાનંદ પાયો. ૩

પદ ૧ લું રાગ બિલાવળ

આગે આગે ભાજ્યો જાત ભગીરથકો રથ,
પાછેં પાછેં આવત રંગભરી ગંગ;
ઉલમલાત અતિ ઉજ્જવલ જલ જોતિ,
અબ નિરખત માનો સીસસર મોતિન ભંગ. ૧
જહાં પરેહે ભૂપ કબકે ભસ્મ રૂપ ઠોર ઠોર.
જાગ ઉઠે હોત સલિલ સંગ;
નંદદાસ માનો અગ્નિકે યંત્ર છૂટે,
ઐસે ભુર સુર ચલે ધરે દિવ્ય અંગ. ૨

પદ ૨ જું.

ગંગા પતિતનકો સુખ દેની,
સેવા કર ભગીરથ લાયે પાપ કાટનકો પેની. ૧
સકલ બ્રમ્હાંડ ફેરકે આવત ચલત ચાલ ગજગેની;
પરમાનંદ પ્રભુ ચરણ પરસતેં ભઈ કમલદલ નયની. ૨

પદ ૩ જું.

ગંગા તીન લોક ઉદ્ધારક; (૨)
બ્રહ્મ કમંડલતેં તુમ નિકસી સકલ વિશ્વકી તારક. ૧
દરસન પરસન પાંન કિયેતેં તુમ કીનેજીવ કૃતારથ;
પરમાનંદ સ્વામીકો સંગમ આપુન ભઈ સુખારથ. ૨

પદ ૪ થું.

ગંગા પાવન નીર વહુત;
તારલેત પાતકીંયો કહુત નિત્ય પ્રતિ હરિજુકે ચરણ રહુત.૧
સકલ સિદ્ધિ યમુનાજુકે સંગમ કરત સબનકો દીન સહુત;
રસિક કરત તુમસોં બિનતી મોહિ દીજે દરસયાતે હરિપદ
ચહુત. ૨

ઈતિ શ્રીગંગાજીકે પદ સમાપ્ત.

अथ श्रीजमुनाजीकी आरति

આરતિ (૧)

જય જય શ્રીજમુના મા, (૨)
જોતાં જન્મ સુધાર્યો ધન્ય ધન્ય તમો ધન્ય; જય જય. ૧
સામલડી સુરત મુરત માધુરી મા, (૨) પ્રેમસહિત પટરાણી;
પરાક્રમે પુરા મા; જય જય. ૨
ઘેવર વન ચાલ્યા મા (૨) ગંભીરે ઘેર્યાં મા (૨)
ચુંદડીએ ચટકાલાં પહેર્યાં ને લ્હેર્યાં; જય જય. ૩
ભુજ કંકણ રૂડાંમા, (૨) ગુજરીયા ચુડી મા (૨)
બાજુ બંધને બેરખા, પહોંચી રત્ન જડિત; જય જય. ૪
ઝાંઝરને ઝમકે મા, (૨) વિંછીયાને ઠમકે મા, (૨)
નુપૂરને નાદે મા ઘુઘરીને ઘમકે; જય જય. ૫
સોળે શણગાર સજ્યા મા, (૨) નકવેસર મોતી મા, (૨)
આભરણમાં ઓપો છો, દરપણ મુખ જોતાં; જય જય. ૬
તટ અંતર રૂડાં મા, (૨) શોભિત જળ ભરિયાં મા, (૨)
મનવાંછીત મોરલીધર, સુંદર વર વરીયા; જય જય. ૭

લાલ કમલ લપટાણુા (૨) જોવાને ગયાંતા મા, (૨)
કહે માધવ પરીક્રમા, વ્રજની કરવાને ગયાતા; જય જય.૮

આરતિ (૨) લાવણી.

દુઃસ્વભાવથી છીતાડો દુરમતિ ટાળો માજી,
શ્રીગોપીજનવલ્લભઅતિવલ્લભ મુને કરો શ્રીયમુનાજી.ટેક
અખંડ અનપાયની આપો મા સુદ્રઢ પ્રેમ ભક્તિ,
પ્રપંચ વિસ્મૃતિ પૂર્વક દ્યો મા શ્રીકૃષ્ણ શક્તિ;
માનસી સેવા મુખ્ય વ્યસન દ્યો શરણાગત સાચી,
શ્રીકૃષ્ણ કૃપાએ તુ દ્યો દીનતા નહિ કિંચિત્ કાચી;
દ્રઢ આશ્રય શ્રીવલ્લભવરનો અચરિત ગુણ ગાઉં,
સતત રહે શ્રીકૃષ્ણ નામ મુખ દુઃખી નવ થાઉં;
આપ સમાગમથી માં સકળ સિદ્ધિ દ્યો ગંગાજી,
શ્રીગોપીજન. ૧

કામ ક્રોધ મદ લોભ મોહ મત્સર કરો દુરા,
શ્રીકૃષ્ણ મીલનમાં અંતરાય જે તે કરીયે ચૂરા;
અસુર દુષ્ટ કળિકાળ કરમ પ્રતિબંધક ભય ટાળો,
કુતરક કુભાવ કુવાસના કુતકૃતિ ઝટ બાળો;
દુઃસંગ દોષ મુને જળ પંકજ પ્રમાણુ નવ લાગે,

બળી બિભીષન પ્રહલાદની પેરે ભય પામી ભાગે;
કરો કૃપા એવી થૈ મુજપર બીરદ બળે રાજી,
શ્રીગોપીજન. ૨

મારી ચૂરણ કરો સહુ ચિંતા જનમ મરણ ભય કાપ
માયા મોહથકી મુકાવો નિજાનંદ આપી.
સાધન ધરમ ન કિંચિત્ છે અનુચિત કૃશિ તનમનની,
સેવાને સ્મરણ તમારૂં કરવા અશકય છઉં જનની;
જેવો તેવો દાસ ક્ષમા અપરાધ કરો મા એ,
કુપુત્ર તો કદિ હોય એ કુમાતા કદાપિ નવ થાએ;
શરણ પડયો સંતાપ હરો મા વિનતિ કરૂં ઝાઝી.
શ્રીગોપીજન. ૩

તુર્ય પ્રિયા શ્રીકૃષ્ણ વલ્લભા યમુને જગ માતા,
નરક નિવારણી યમ ભયહારણી ભવ તારણી ક્ષાતા;
સ્વભાવ દુર્જય વિજય કરણી નિજદાસ દુ:ખહરણી,
સકળ પાપ સંતાપ નિવારણી અતિ અદ્ભુત કરણી.
શ્રીવલ્લભ શરણાગત લહિ મારી પુરણ કરો તૃષ્ણા,
જુગલ રૂપ મુજ રૂદે વસાવો કૃપા કરી કૃષ્ણા;

દાસ દયો મારો સુત શ્રીમુખ સુકૃત કહો ગાજી.
શ્રીગોપીજન. ૪

આરતિ (૩)

જય જય મહારાણી જમુના, જય જય પટરાણી જ.
સુંદર સતવાદી નાર, તપ કરી પ્રભુ આરાધીએ;
પ્રીતે પરણ્યા મોરાર. જય જય. ૧
સૂરજ દેવતાની દીકરી; વેદ પુરાણે વખાણ્યું;
ભાઇને વહાલીરે બેનડી પસલી આપી છે સાર.
જય જય. ૨
રૂપે રૂડાં જળ શામળાં, વેગે ચાલે ગંભીર;
તીરે તો રંગ ઓપતાં વ્રજ વધ્યો વિસ્તાર.
જય જય. ૩
ચરણા ચોળીને ચુંદડી, ઉરપર લટકંતો હાર;
કંકણ કુંડળને ટીલડી, સજ્યા માએ શોભે શણગાર.
જય જય. ૪
વૃંદાવન વીંટાઈ રહ્યું, મથુરા જળથળ આધાર;
ગોકુળ મહાવન પાસે વસ્યા, વહાલો મારો નંદકુમાર.
જય જય. ૫

જળ જમુનાનાં ઝીલતાં, ત્રુટયો નવસર હાર,
મોતી સરત્રે વેરાઈ ગયાં, હીરલો લાગ્યો છે હાથ.

જય જય ૬

રામ ઘાટ શ્યામ ઘાટ ઠકરાણી ઘાટ, બીજા ઘાટ અંપાર;
અજાણે અધરમી નાહી ગયો, તેનો માએ કર્યોરે ઉદ્ધાર.

જય જય. ૭

અઠાવીશ કુંડ ઉજવલ થયા, ભાઈનો ભાગ્યો ભંકાર;
પાક્રમે ગેલ ચલાવીયાં, વ્રજમાં કીધો વિસ્તાર.

જય જય ૮

નાહ્ય ગાય પેંપાન જે કરે. તેને જમનો નહી ભંકાર;
કરજોડી કહે હરિદાસ નાહજો વારંવાર. જય જય. ૯

ઇતિ શ્રીજમુનાજીકી આરતિ સમાપ્ત.

अथ श्रीजमुनाजीके धोळ.

ધોળ ૧ લું

ધન્ય શ્રીજમુનાકૃપાકરી શ્રીગોકુલ વ્રજ સુખ આપજો,
વ્રજની રજમાં હરનીશ હમને સ્થીર કરીને સ્થાપજો. ૧
તમે મહોટાંછો શ્રીમહારાણી, તમેજીવતણી કરૂણા જાણી,
હમને શરણે લીધાં છે તાણીરે. ધન્યશ્રીજ. ૨
જાઊં શ્રી વૃંદાવન વાટે, ન્હાઉં શ્રીજમુનાજી ઘાટે;
વહાલે રાસ રમાડયાં છે રાતે. ધન્યશ્રીજ ૩
ચાલો તો થૈએ વ્રજવાસી, પરિક્રમા કરીએ ચોરાશી;
તમે જન્મ મરણની ટાળી ફાંસીરે. ધન્યશ્રીજ. ૪
પધરાવો સાત સ્વરૂપ સેવા, તમે આરોગાવો મીઠા
મેવારે; વૈષ્ણવને લાભ ઘણો લેવા. ધન્યશ્રીજ ૫
ધન્ય ગોકુલ મથુરાની ગલીઓમાં,
મહારાજ મુજને ત્યાં મળીયા;
મારા સકલ મનોરથ સફળ થયારે. ધન્યશ્રીજ. ૬
નંદજીકા લાલો વનમાળી, કાલીંદ્રી કાંઠે ધેનુચારી;
વહાલો હસી હસી હમસું લેતાળીરે. ધન્યશ્રીજ ૭

જીવજાણે શ્રીજમુના નાહીયે, એવાઆખંડવ્રજવાસીથૈયે;
એવી નૌતમ લીલા નિત્ય ગાઈએ. ધન્યશ્રીજ. ૮
સખી સમરોને સારંગ પાણી, વૈષ્ણવને વહાલી એ વાણી
એ લીલા હરિદાસે જાણીરે. ધન્યશ્રીજ. ૯

ધોળ ૨ જું

ધન્ય શ્રીજમુનામા કૃપા કરીને
શ્રીગોકુલ વ્રજ સુખ દીજીએ;
ઓરવી તનયા અઘ આવરણ
દુ:ખ દૂર કૃપાએ કીજીએ ટેક.
તમો અધમ ઓધારણ મહારાણી,
તો ભવબંધન છોડયા પ્રાણી;
તમો કરો કૃપા પોતાના જાણી. ધન્યશ્રીજ. ૧
ઘનશ્યામ સ્વરૂપ તન સુખકારી,
તટ ખેલે નીત પ્રત ગીરધારી;
સંગ વિલસે સુંદર વ્રજ નારી. ધન્યશ્રીજ. ૨
તમો લીલારસ વનમાં ભરીયાં,
જળરૂપ દીઠે કારજ સરીયાં;
થયાં પરસ અલૌકીક અંગ કરીયાં. ધન્યશ્રીજ. ૩

ગુણ અનંત તમારા અઘ હરણી,
વ્રજલીલા સબ સુખ વીસ્તરણી;
શ્રીગિરિરાજ ધરણનો ચીતહરણી. ધન્યશ્રીજ ૪
તમો તુર્ય પ્રિયા પ્રભુજીને ગમતાં.
સદા રાસ મંડલમાં રંગ રમતાં;
થયાં મનવાંછિત ફલ મનગમતાં. ધન્યશ્રીજ. ૫
હું અપંગ અધમ અબળા બાળો,
મતિમંદ શું જાણું કૃત્ય કાળો;
તમે આપણ પૂરણ બ્રદ પાળો. ધન્યશ્રીજ. ૬

ધોળ ૩ જું

ધન્યશ્રીજમુના શ્રીગોકુલ નિકટ બીરાજે નિત્યનવલે રંગે:
તટ તુરંગ તણાં આભરણ સુંદર રહો શ્રીસામળ અંગે.
ધન્યશ્રીજ. ૧
તાંહાં ઘાટ અલૌકિકઠીકરાજે, ત્યાં વૈષ્ણવજનઘણેરા ગાજે;
ત્યાં મંદિર શોભા સુખ સાજે. ધન્યશ્રીજ. ૨
ત્યાં નિત્યલીલા નંદલાલ કરે, સંગવ્રજ યુવતીના જુથફરે;
તાંહાં રમણરેતી તનતાપ હરે. ધન્યશ્રીજ. ૩
તાંહાં કુસુમ દ્રુમ નવ વેલી સોહે,

જેને દીઠે ત્રિભોવન મન મોહે;
એવા અખંડ આનંદ નીત્યપ્રતિ જોઇએ. ધન્યશ્રી. ૪
ત્યાં કમળ કોમળ રસરંગ ભરીયાં,
પ્રિતમ ઉર અંતર પરવરીયાં;
એવા મધુકર અનંત કારજ સરીયાં. ધન્યશ્રીજ. ૫
તાંહાં ગોવર્ધનગિરિ સંગ ડોલે,
ત્યાં વ્રજવાસી મુખ યશ બોલે;
નહીં તપ તીર્થ વ્રત તમ તોલે. ધન્યશ્રીજ. ૬
તાંહાં વિશ્રામ ઘાટ મધુપુરી માતા,
તાંહાં બેઠક શ્રીવલ્લભ સુખદાતા;
બીજા ઘાટ અનેક મુનિવર ધ્યાતા. ધન્યશ્રીજ. ૭
ત્યાં ઉતરી ઘાટ વસુદેવ આવ્યા,
કોયલ ઘાટે શ્રીવલ્લભ ભાવ્યા.
એવા યંસોદા ઘાટ લખીને લાવ્યા. ધન્યશ્રીજ. ૮
ત્યાં બ્રહ્માંડ ઘાટની માટી મીઠી,
છડી દર્શન વસ્ત સમે દીઠી;
ગોપકુપ અધરરસ રંગ છુટી. ધન્યશ્રીજ. ૯
ત્યા ગોકુલ મહાવન ગિરિધારી;

ત્યાં યમુલા અર્જુન સુખકારી
ત્યાં ખળ પુતના સંતાન આહારી. ધન્યશ્રીજ. ૧૦
ત્યાં ગોવિંદ ઘાટે મહાપ્રભુ રાજે.
બ્રહ્મ છોકર ઘાટ નિત્ય ગુણ ગાજે;
શ્રીઠકુરાણી ઘાટ જોઈ ભવમેં ભાજે. ધન્યશ્રીજ. ૧૧
ત્યાં જગન્નાથ ઘાટે નહાતાં,
અષ્ટ ખંભેતટ ઘાટ નિત્ય ગુણ ગાતાં;
એવા રાવળ રજ નિત્ય પ્રતિ ધાતાં ધન્યશ્રીજ. ૧૨
દાસ ગોવર્દ્ધન નિત્ય ગુણ ગાએ,
કરો કૃપા તો વ્રજવાસી થઈએ;
મન ક્રમ વચન આનંદ થાએ. ધન્યશ્રીજ. ૧૩

ધોળ ચોથું.

વહાલે કરી વંદુરે, શ્રીમહારાણીજી,
બહુ અધમ ઓધાર્યારે, એવા જશ જાણીને. ૧
ચૌદલોકના સ્વામીરે, વસે જ્યાં વાસ કરી,
પટરાણીજી પોતેરે, રહ્યાં એવાનાથ વરી. ૨
ગંગાપદ પામીરે, કે પાવન જેણે કર્યાં,
તે તો શ્રીમહારાણીરે, ગુણે બહુ વિસ્તરીયાં. ૩

જમુનાજળ નહાવારે, જોગેશ્વર દેહદમે,
ક્રીડારસ પૂરણુરે, હરિ નિત્ય રાસ રમે. ૪
શિવજી અજ જેવારે, બેઠા ત્યાં ધ્યાન ધરી.
સનકાદિક સરખારે, ગાયે ગુણ જ્ઞાન કરી. ૫
જમુનાજળ મહિમારે, કળિ નવ કોઈ શકે,
શેષનાગ સરિખારે, ગાતાં ગુણ તેજ થકે. ૬
જશ જાણી વિશેષે રે, કે સુર મુનિ નરનારી,
તારો તાપ સું જાણેરે, કે એ રસ આધકારી. ૭
અમૃતજળ એવાંરે, કે પીતાં પાપ હરે,
તે તો વેદની વાણીરે, કે સુરમુનિ ઓચરે. ૮
નિરધીર ગંભીરરે, ચાલે મહામોદ ભર્યાં,
મથુરા મંડળમાંરે, કે વિલાસે નર વરીયાં. ૯
વૃંદાવન તીરેરે, અતિ બહુ શોભા ધરે,
તટધીર સમીપેરે, ગોપીજન ક્રીડા કરે. ૨૦
ગોકુળ રસભરીયુંરે. કે શોભા શીરે કહુ.
એઉના ગુણ ગાવારે, કે દાસ થૈને રહું. ૧૧
મુને આશ ઘણેરીરે, કે માતાજી તમારી છે,
પ્રભુદાસને સહાવારે, કે બાંહ પસારીછે. ૧૨

ઘોળ ૫ મું.

ધન્ય ધન્ય શ્રીયમુનાજી સુખદાઈજી;
સેવક જનનેં સદા સુહાઈજી. ૧
સુંદર શ્યામ અંગ અતિ સોહે;
નિરખતાં નિજ જનના મન મોહે. ૨
ભાલ વિશાલ કમલ દલ નયન;
નાસાકીર કોકિલ કલબેન. ૩
બિંબથી અધિક અધર અરૂણાઈ;
કોમલ ગલસ્થલ ઝલકાઈ. ૪
દાડિમ બીજદત અતિ ઓપે;
રતિ પતિની મર્યાદા લોપે. ૫
ભૃકુટિ ધનુષ કામનુ રાજે;
મસ્તક કેશ મધુપસમ છાજે. ૬
નખ શિખ સુંદર અતિ સુકુમાર;
વૈભવ બાઢયો અંગ અપાર. ૭
તરણિ તનયા તરૂણ છે બાલ;
ચંદ્રમુખીને રૂપ રસાલ. ૮
કૃપા કરી ક્ષિતિ ઉપર પાઉં ધાર્યાં;

અનેક પતિત જનનેં ઉધાર્યાં; ૯
કાલિંદીની કીર્તિ જગત વધારી;
જલ અતિ શિતલને સુખકારી. ૧૦
અનેક દેશને પાવન કરતા;
ચરણ શ્રીવ્રજ મંડલમાં ધરતા. ૧૧
તેતો વૈભવ અતિશે વાધ્યો;
ભક્તનો સકલ મનોરથ સાધ્યો. ૧૨
બેઉ તટ હસ્ત કમલ છબિ છાજે;
લહેરતે કંકણ રૂપ બિરાજે. ૧૩
વાલૂ ચમકે જગમગ મોતી;
માણિક હીરાની અતિ જોતી. ૧૪
અંગ અંગ મુક્તાના આભરણ;
તે તો જલ કુહીથી આવરણ. ૧૫
સખિજીને સંગ કોકિલા મોર;
સારસ હંસને કીર ચકોર. ૧૬
ત્રિવિધ સમીર સમીપે ચાલે;
તે તો ત્રિવિધ તાપને ટાલે. ૧૭
બેઉ તટ વૃક્ષ લતા રહ્યાફૂલી;

શાખા જલ ઉપર રહી ઝૂલી. ૧૮
અધિક સમીપ શ્રીવૃંદાવનં;
કુંજે કુંજે સૌરભ સહિત સુમન. ૧૯
શિતલ સુગંધ સુખદ વહે નીર;
તીર બેસે ઠોર ઠોર આભીર. ૨૦
રાણીજીના સૌભાગ્યનો નહીં પાર;
શા શા કહૂં વૈભવ તણા પ્રકાર. ૨૧
પ્રભુજીના ગૂઢ રમણ મધ્ય પાતી;
પ્રિતમ સંગ સદા મદમાતી. ૨૨
સદા નિરંતર વ્રજ પતિકેલ;
રાણીજીને સદા નિકટ રંગરેલ. ૨૩
દંપતી શ્રમજલ સહિત વિહાર;
જલ મધ્ય ક્રીડત વિવિધ પ્રકાર. ૨૪
તેણે કરી શરણ શોભા બાધે;
રાણીજીનો મહિમા અતુલ અગાધે. ૨૫
જે જન સદા ધરે ચિત્ત ધ્યાન;
તેને પુષ્ટિ તણું કરે દાન. ૨૬

વ્રજપતિ લીલા પ્રકટ દિખાડે;
ચરણ કમલ રસ સંવાદ ચખાડે. ૨૭

અષ્ટ મહા સિદ્ધિનું કરે દાન;
ભાવે જે કરે અંબુ પાન. ૨૮

દર્શને સકલ આપદા ટાલે;
ભક્તિને અભય પદારથ આલે. ૨૯

એવું શ્રીમહારાણીજીનું રૂપ;
નખ શિખ સુંદર પરમ અનૂપ. ૩૦

સદા બિરાજે શ્રી વ્રજ મોહે;
નિત્ય પ્રતિ વિલસો વ્રજપતિ બાહે. ૩૧

પુષ્ટિ ભક્તની કરજો સાર;
કૃપા કરિ ઉતારો ભવપાર. ૩૨

વ્રજ સેવકને એ છે આશ;
નિત્ય રહું ચરણ કમલની પાસ. ૩૩

॥ अथ श्रीगंगाद्विपदी ॥

जयजयत्वंसदानंददेजन्हुजेशशिशिखरशिरसिसितकुसुममाले॥
भक्तजनहृदयालवालगतहरिचरणसुरतरुप्रसवभूतेरसाले ॥१॥

श्रीकृष्णायनमः

वंदेत्स्वमंदसौरभमुकुंदपादारविंदमकरंदं ॥
नंदितानिर्लिपवृंदचांद्रिरानिष्यंदसुंदरांदिव्यं ॥१॥
तत्स्तुतिद्विपदींश्रीमज्जीवनेशप्रकाशितां ॥
विवृणोम्येषतोषायसताभिलाषस्वभाषया ॥२॥

અથ ગોસ્વામિ શ્રીજીવનજી મહારાજને શ્રીગંગાજીકી સ્તુતિકી દ્વિપદી કીની હે, યાકી દોય તુક હેં, તાતેં યાકાં દ્વિપદી કહતહેં. યા રીતકી દ્વિપદી સંગીત શાસ્ત્રમેં પ્રસિદ્ધ હે તથા રત્નાવલીનાટિકા પ્રભુતિ કાવ્ય ગ્રંથનમેં હૂ કહી હે. યા દ્વિપદીકો રાગ કછુ નિયત નહીં હે ક્યાં જો યહ લયપ્રધાન કૃતિ હે તાતેં જા રાગમેં ગાવેં તારાગમેં ગાઇ જાય ઓર તાલ ચર્ચરી હે. યા દ્વિપદીકો અર્થ પંચનદિગઠૂલાલાને લિખ્યોહે. जयजयत्वंसदानंददे ઈત્યાદિ

હે **जन्हुजे** જન્હુઋષિકી જાંઘમેંસૂં ઉત્પન્ન ભયે અહો શ્રીગંગાજી તુમ સદા સબસૂં ઉત્કર્ષયુક્ત રહો અથવા વારંવાર હમારે સબ દોષનકૂં જીતો. તુમ કૈસે હો ? **सदानंददा** સદા આનંદકૂં દેતહો અથવા સત્‌રૂપનકોં આનંદ દેતહો અથવા સદાનંદ જો ભગવત્સ્વરૂપ તાકોં દેતહો ઓર આપ કૈસી હો ? **शशिशिखर** સો ચંદ્રમાં જિનકે મસ્તકમેં હે ઐસે જો મહાદેવજી તિનકે મસ્તકપે **सितकुसुममाला** સો શ્વેત પુષ્પનકી માલા જૈસી હો અથવા વિનકે મસ્તકપે સિત સો બાંધી એસી પુષ્પમાલા આપ હો. અબ જૈસે શ્વેત પુષ્પનકી માલા શ્વેત હોતહે સુગંધયુક્ત હોતહેં લંબી હોતહે ઓર મસ્તકપે વાકે ધારણતેં મસ્તકકી શોભા હોત હે મનમેં આનંદ હોત હે તૈસેં ગંગાજીહૂ શ્વેત હેં અલૌકિક સુગંધયુક્તહેં વિનકો પ્રવાહ લંબો જાત હેં વિનકો ધારણતેં મહાદેવજીકે મસ્તકકી શોભા હોત હેં વિનકે મનમેં આનંદ હોત હેં યાતેં માલાકો રૂપક કિયો. ઓર જૈસેં માલાકૂં દેખતેં સ્પર્શ કિયેતેં આનંદ હોત હેં તૈસેં ગંગાજીકેહૂ દર્શન સ્નાનાદિકતેં આનંદ હોત હેં. અબ માલા તો વૃક્ષકે પુષ્પનકી હોત હેં તૈસેં ઈહાં વૃક્ષ કોનસો હેં જાતે. ગંગાજીરૂપ પુષ્પ માલા

ભઈ યા શંકાકો નિવારણ આધીતુકતેં કરતહેં. **भक्तजन हृदयालवाल** ઈત્યાદિ ભક્ત જનનકે હૃદયરૂપ જે કયારાં હેં તિનમેં રહ્યો એસો જો પ્રભુનકે ચરણારવિંદરૂપી કલ્પવૃક્ષ તાકે પ્રસવભૂત સો વા ચરણારવિંદતેં ઉત્પન્ન ભયો એસી ઓર પ્રસવ એસો પુષ્પંકો હુ નામ હેં તાતેં વા કલ્પવૃક્ષકે પુષ્પરૂપ આપ હો એસો હુ અર્થ હોત હેં. ઓર આપ કેસીહો રસાલ સો અત્યુત્તમ જલવારી અથવા ભક્તિ રસકૂં દેવેવારી ઓર માલામેં હૂ મકરંદરસ હોત હે.

शिखरितनयानयनरोलंबचुंबितेदूरकृतदुरितदौर्गंध्यजाले ॥
जीवनंभक्तजनजीवनंतत्रयतापत्रिविधतापापहं मुक्तिशाले ॥२॥

ઈતિ શ્રીગોકુલોત્સવાત્મજ ગોસ્વામિ શ્રીજીવનજી મહારાજ
કૃત ગંગાદ્રિપદી સંપૂર્ણ.

અબ સુગંધયુક્ત માલાકે પાસ ભ્રમર ફિરવો કરત હેં ઓર સુગંધકે ફેલાવસૂં દુર્ગંધકૂ દૂર હોત હેં તેસેં ઈહાં કહા હે સો દૂસરીતુકકે પૂર્વાર્ધમેં કહત હેં **शिखरितनया-नयन** ઇત્યાદિ શિખરિતનયા સો હિમાચલ પર્વતકી પુત્રી પાર્વતીજી તિનકે નેત્રરૂપી જે ભ્રમર તે સદા આપકે પાસ લાગે રહત હેં. યાકો અભિપ્રાય યહ જો સપત્ની પણેકી

ઇર્ષ્યાસૂં પાર્વતીજી સદા ગંગાજીકાં દેખત હેં અથવા ભગવચ્ચરણામૃત જાનિકેં ઓર અપને પતીકા પરમપ્રિયશિરોભૂષણ જાનિકેં સદા સ્નેહસૂં દેખત હેં. અબ નેત્રકૂં ભ્રમરકી ઉપમા તો સાહિત્ય શાસ્ત્રમે પ્રસિદ્ધ હેં આ ઉપમા તેં નેત્રકી શ્યામતા ચંચલતા રસિકતા ઈત્યાદિ ધર્મ સૂચિત કિયે. અબ આપકી સેવા કરિવવારે જીવનકે પાપ રૂપી દુર્ગંધ સમૂહ આપ દૂર કરતહો. યાતેંહૂ માલાપનો યોગ્ય હેં. અબ ગંગાજીકી ભક્તિ તેં કહા ફ્લ હોત હે સો દૂસરીતુકકે ઉત્તરાર્ધમેં કહત હેં. તુમારો જલ જાતેં ભુક્તજનકો જીવન હેં. ઓર જાતેં આધિદૈવિક આધ્યાત્મિક આધભૌતિક તીનો પ્રકારકે તાપનકૂં દૂર કરત હેં. તાહીતેં આપ સબસૂ ઉત્કર્ષતેં વર્તો પ્રભુનકે સાક્ષાત્ આધિદૈવિક ચરણામૃતતેં ભક્તિ બઢિકેં ભકતજનકો જીવન હોય. ઓર સબતરહકે સંસારતાપ દૂર હોય યહ યોગ્ય હેં ઓર માલાકોહૂ મકરંદરૂપ જલ ભ્રમરનકો જીવન હોત હે. સંતાપ દૂર કરત હેં. ઓર મુક્તિશાલા સો આપ સબનકોં મોક્ષદેકેં શોભતહો અથવા આપ મુક્તિકી શાલા સો મોક્ષપ્રાપ્તિકો સ્થાન હો જાકૂં મોક્ષ ચહિયે સો આપકે પાસસૂં લે અબ યા દ્વિપદીકો ફલિતાર્થ યહ જો મહાદેવજી સર્વ વૈષ્ણ-

વોત્તમ હેં સ્વમાર્ગકે આચાર્ય હેં. યાહીતેં ભગવચ્ચરણા-મૃતરૂપ ગંગાજીકો અપુને મસ્તકપે પુષ્પ માલા કીસાનાઇ આનંદસૂં સદા ધારણ કરત હેં. ઓર ગંગાજી ભગવચ્ચ-ણારવિંદ રૂપ કલ્પવૃક્ષતેં પ્રકટ ભયે હેં. યાતેં યેહુ સબ મનોરથ પૂર્ણ કરત હેં. ઓર સબ પાપ દૂર કરિકેં ત્રિવિ-ધતાપ ચૂર કરિકેં ભક્તિકી વૃદ્ધિ કારેકે ભક્ત લોકનકોં જિવાવત હેં. શ્રીમહાપ્રભુનનેં હૂ યાહી રીતસૂ ગંગાજીકો सकलसिद्धिदा तृत्वयया चरणपद्मजा मुरारिपोः प्रियंभावुका समागमनतोऽभवत्सकलसिद्धिदा सेवतां ઈત્યાદિ સ્થલનમેં કહ્યો હે.

श्लोकः—निःश्रेणीत्रिदिवस्य रौप्यरचितामुक्ते पताकासिता
कीर्तिर्भुपभगीरथस्य विमलासत्वद्रुपुष्पावली ॥
संसारोष्णकृतोश्च चंदनरसोज्योत्स्नानखेदोर्हरे
भूर्भिमौक्तिकमालिकाऽमरधुनीदेयाद्मेयाःश्रियः॥१॥

દોહા.

ઘનશ્યામ સુતપંચનદિ, ગોવર્ધ્ધન કવિ નામ;
ગંગાદ્વિપદી વિવૃતિ, યહકીની આધેજામ.

इति श्रीमद्वल्लभाचार्यमत वर्तिनामोक्षगुरुस्वमाता महगोस्वामि श्रीव्रजवल्लभचरणैक्तानेन विद्वद्रत्नपंचनदिघनश्याम भटात्मजेन गोवर्द्धनाशुकाविना विरचिता गंगाद्विपदी विवृतिःसंपूर्णा.

॥ अथ श्रीयमुना चतुष्पदी ॥

जयति तरणितनया सदाकृष्णहृदयंगमा सुरासुरमनुज-प्रथितस्वभूमा ॥ तरललहरीलाभलुलितकलिकलितमतिपतित ततिनिरयसमुद्धरणकामा. ॥१॥

संसारिणां मुक्तिकरीं कंसारेरतिवर्धिनीं ॥
हंसात्मजे भजे पंकध्वंसाय भवतीं भुवि

અબ શ્રીયમુનાજીકી ચતુષ્પદી ગોસ્વામિ શ્રીજીવનજી મહારાજને કીની હે તાકી ટીકા પંચનદિ ધનશ્યામ ભટ્ટ-જીકે પુત્ર લાડો બેટીજીકે લાલા ગટ્ટૂલાલાજી યા નામસૂં પ્ર-સિદ્ધ ગોવર્દ્ધનલાલજીનેં કરી હેં. અબ યા ચતુષ્પદીકો તાલ ચર્ચરી હે. ઓર રાગ કોઈ નિયત નાહિ બહુતકરીકેં ભૈરવ આદિ પ્રાતઃકાલકે રાગનમેં યાકોં ગાવત હેં અબ યાકી પ્રથમ આધી તુકકો અર્થ **तरणितनया** જે સૂર્યકી પુત્રી શ્રીયમુનાજી તે જયતિ સબ તેં ઉત્કર્ષ કરિકેં સદા બિરાજત હેં. વે કેસી હેં ? સદા **कृष्णहृदयंगमा** નિરંતર પ્રભુનકે હૃદ-યમેં બિરાજીવેવારે અથવા પ્રભુ જીનકે હૃદયમેં બિરાજત હેં ઓર જીનકે જલકે ભીતર ક્રીડા કરત હેં એસી ફિર

કેસીહેં **सुरासुरमनुजमथि तस्त्वभूमा** દેવતા ઓર દૈત્ય ઓર મનુષ્ય ઇનસબમેં અપુનો ઓર અપુને ભક્તનકો માહાત્મ્ય જીનનેં પ્રસિદ્ધ કિયોહે એસી અથવા સુર તે સાત્વિક ઓર અસુર તે તામસ ઓર મનુજ તે રાજસ ઈનતીનો પ્રકારકે જીવનકૂં અપુને સુખ રૂપપ્રભુનકો જે જ્ઞાન કરાવત હે એસીયહ અભિપ્રાય **सुरासुरसुपूजितस्मरपितुः श्रियं बिभ्रतीम्** યા શ્લોકમેં તથા **त्रिविधा जीवसंघास्तु देवदानव मानवाः** યા નારદ પંચરાત્ર વચનમેં પ્રસિદ્ધ હે. ઓર ભૂમા એસો આનંદરૂપ પ્રભુનકો નામ છાંદોગ્ય ઉપનિષત્કે નવમ અધ્યાયમેં કહ્યોહેં તથા વ્યાસસૂત્રમેં પ્રથમાધ્યાયકે તીસરેપાદમેં દુસરે અધિકરણમેં કહ્યો હેં અબ **कृष्णहृदयंगमा** યા પદકે પહિલે લિખે તીન અર્થતેં **सघोषगति दंतुरा** ઈત્યાદિ તીન વિશેષનકો અર્થ દિખાયો ઓર **जयति तरणितनया** યાતેં **जयति पद्मबंधोः सुता** ઈતને અંશકો અર્થ સ્ફુટ હી દિખાયો એસેં શ્રીયમુનાષ્ટકકે પ્રથમ દોય શ્લોકકો સંક્ષેપસોં પર્યંતા યા આધીતુકમેં દિખાયો. અબ પહિલી તુકકે ઉત્તરાર્ધકો અર્થ **तरल** તે ચંચલ ઈતને તુરત તુરત આવતી એસી જે લહરી તરંગ તિનકી પ્રાપ્તિતેં

લુલિત સો લોટતી ઈતનેં તરંગકે ધક્કાસૂ જલમેં યા આડીસૂં વા આડી જાતી એસી જો कालिकालित मति पतित-तति કલિ જો કલેશ અથવા કલિયુગ તા કરિકેં યુક્ત હેં બુદ્ધિ જિનકી એસે પતિતનકી પંક્તિ તાકોં નરકમેં તેં આછી રીતતે ઉદ્ધાર કરિવેકી ઈચ્છા વારી શ્રીયમુનાજી હેં. આછીરીતતેં ઉદ્ધાર કરનો સો નરકયાતના રૂપ અનિષ્ટ મિટાયકેં ભગવલ્લીલા પ્રાપ્તિરૂપ ઇષ્ટ સંપાદન કરનો. અબ ઈહાં તરંગનતેં અનેક પતિતનકો ઉદ્ધાર શ્રીયમુનાજી કરત હેં યહ વર્ણન કિયો યાહિ તેં તરંગનકોં શ્રીહસ્તરૂપતા હુ દિખાયી ઓર યાહીરીતસૂં અનેક પતિતનકૂં પવિત્ર કરિવેકી ઇચ્છા તેંહી આપ ભૂતલમેં પધારે હેં યહ હુ સુચન કિયો તાતેં भुवंभुवनपावनीम् યા શ્લોકકો અર્થ યા આધીતુકમેં દિખાયો. ૧

कमलनिलयानिलयकमलनयनायनपृथुमुखदर्शिचि सरणि नीलधामा ॥ सुरऋषभदपत्समभुवननवकंजमकरंदरसपायिम धुपाभिरामा ॥ २ ॥

અબ દુસરીતુકકે પૂર્વાર્ધકો અર્થ કમલનિલયા જો લક્ષ્મીજી તિનકે નિવાસકે સ્થાન એસે જે કમલ તિન સ-

રખે જીનકે નેત્ર હેં ઐસે જે પ્રભુ તિનકો અયન જો નિત્ય લીલાધામ તાકી પ્રાપ્તિકો માર્ગરૂપ હેં શ્યામ તેજ જીનકો એસી શ્રીયમુનાજી હેં યાકો ભાવાર્થ યહ જો જા ગામકો જો રસ્તા હોય તારસ્તાસુ હી વા ગામમેં ગયો જાય તેસેં શ્રીયમુનાજીકે શ્યામ તેજકે દર્શનસું તથા ધ્યાનસું ભગવલ્લીલા ધામકી પ્રાપ્તિ હોય અબ હય શ્રીયમુનાજીકે તેજ રૂપી માર્ગ કેસો હે પૃથુ સો બડો જેસેં ચોડેરસ્તામેં અનેક મનુષ્ય એક સંગ ચલે જાંય તેસેં ઈહાં હુ એક સંગ અનેક જીવ ભગવલ્લીલાકું પ્રાપ્ત હોય સકતહેં ફિર કેસો સુખદ સો સુખ દેવેવારો જૈસેં જા માર્ગમેં છાયા પ્રભૃતિકો સુખ હોય પથ્થર ચોર સિંહ ઈત્યાદિકનકો કછુ દુઃખ ન હોય સો મારગ નિરંતર ચલે તેસેં ઇહાંહુ ભગવચ્ચરણ છાયા પ્રભૃતિકો સુખ હે કોઈ તરહકોભી દુઃખ નાહિ ફિર કેસો હે શુચિ સો શુદ્ધ જો માર્ગ શુદ્ધ હોય તાહિકો શિષ્ટ આદર કરેં અબ લક્ષ્મીજીકે નિવાસ સ્થાનકમલ જેસે પ્રભુનકે નેત્ર ઈહાં કહે યાતેં શ્રીસ્વામિનીજી પ્રભુનકે નેત્રમેં સદા બિરાજત હેં યહ સુચન કિયો. અબ યા આધીતુકમેં શ્રીયમુનાજી સુખસું ભગવલ્લીલાકી પ્રાપ્તિ કરાવત હેં યહ

વર્ણન કિયો યાતેં **ममममनः सुखंभावय** યા શ્લોકકો અભિપ્રાય દિખાયો. અબ દૂસરી આધીતુકો અર્થ **सुरऋषभ** સો ઇંદ્ર તાકો રત્ન જો ઇંદ્ર નીલમણિ તાસરખો શ્યામ એસો ભુવન કહિયે જલ તામેં નયે જે કમલ શોભત હેં તિનકો મંકરંદરસ પીવેવારે જે ભ્રમર હેં તિનકરિકેં અભિરામ સો મનોહર અબ ઇંદ્રનીલમણિસદૃશ જલ કહ્યો યાતેં જેસેં ઉત્કૃષ્ટ ઇંદ્રનીલમણિ જહાં જડયો હોય તહાં શ્યામ શોભા લાવે તેસેં શ્રીયમુનાજીકો જલ હૂ અપુને સંબંધતેં ભગવત્સંબંધિ શોભા લાવત હેં. યહ અભિપ્રાય સૂચન કિયો યાતેં **यपाचरणपद्मजा** યા શ્લોકકો અર્થ દિખાયો ઔર ભગવલ્લીલાકે લિયેં ભ્રમરરૂપ ભયે એસે જે ભક્ત તિનકોં મકરંદ પાન કરવાયકેં વિનકો કલેશ દૂર કરત હેં. યહ વર્ણન કિયો યાતેં **हरिप्रियकलिंदया** યા પદકો અર્થ હૂ દિખાયો. ૨.

कृतसलिलमज्जननमज्जनमनोहृतभ्रमनिचयभवज-
लावर्तदामा ॥ तटनिकटाविस्फालनोच्छलित-
विमलजलफेनकुलसिताषिद्विधाव्याया ॥ २ ॥

અબ તીસરીતુકકે પૂર્વાર્ધકો અર્થ જલમેં સ્નાન કરતે એસે ઓર પ્રણામ કરતે એસે જે મનુષ્ય તિનકે મનમેં તેં સબ પ્રકારકે ભ્રમ શ્રીયમુનાજી હરિલેત હેં. ઓર સંસાર પરિભ્રમણ હૂ હરિ લેત હેં. તાહી તેં માનો આપકે જલમેં અનેક ભોંર પડત હેં. તિનકી પંક્તિ માલા જેસી શોભત હેં. અબ સ્નાનાદિક તેં યમયાતનાદિ સંસાર પ્રરિભ્રમણ દૂર હોંય. ઓર મનમે તેં સબ પ્રકારકે ભ્રમ દૂર હોંય. એસો જલકો માહાત્મ્ય કહ્યો: ઓર મનકે સબ ભ્રમ દૂર હોયવે તેં પ્રભુનકોં વહ જીવ પ્રિય હોય યહ સૂચન કિયો. ઓર પ્રણામકો હૂ ફલ વર્ણન કિયો. યાતેં **नमोस्तु यमुने सदा** યા શ્લોકકો અર્થ દિખાયો. અબ તીસરીતુકકે ઉત્તરાર્દ્ધકો અર્થ અબ તટકે પાસ નિર્મલ જલ વેગસોં જાયલગત હેં તાતેં શ્વેત ફેનકે સમૂહ ઉઠત હેં. તિનતેં શ્રીયમુનાજી શ્વેત હોય જાત હેં તોહૂ દો પ્રકારસોં શ્યામા હેં. દોપ્રકાર યે જો એક તો વર્ણસોં શ્યામ ઓર દૂસરે ભગવલ્લીલામેં સદા ષોડસ વર્ષવયઃસંપન્ન રહત હેં શ્યામા ષોડશ વર્ષકી એસેં કોષમે કહ્યો હેં. અબ ઈહાં ફેનકે વર્ણનતેં સબનકોં આપ નિર્મલ કરત હે. ઓર નિર્મલ અલૌકિક

ફલ દેત હૈં. યહ સૂચન કિયો તાતેં **क्षमास्तुतव संनिधौ** યા શ્લોકકો અર્થ દિખાયો. ૩

कृष्णजीवनवहात्वमसि प्रतिदिनमतस्त्रपावशवर्तिनी
खलुसदामा ॥ मम ममोति विचिंत्य मनसि घनश-
र्मदा मामवतु भवभयाच्छौरिवामा ॥ ४ ॥

અબ ચોથીતુકકે પૂર્વાર્દ્ધકો અર્થ પ્રતિદિવસ આપ **कृष्णजीवनवहा** હો શ્યામ જલરૂપ તેં વહતહો ઓર કૃષ્ણ જો પ્રભુ તિનકે જીવનકો નિર્વાહ કરતહો. ઈતનેં પ્રભુનકી અત્યંત પ્રાણપ્યારી હો યાહીતેં મા જો લક્ષ્મીજી સો સદા અત્યંત લજ્જાવશ રહતહેં. લજ્જા યહ જો શ્રીયમુનાજીપેં પ્રભુનકો પ્રેમ મોતેં હૂ અધિક હે. અબ ઈહાં લક્ષ્મીજીતેં શ્રીયમુનાજીકો ઉત્કર્ષ કહો. યાતે **स्तुतितवकरोतिकः** યા શ્લોકકો અર્થ સ્ફુટ દિખાયો. ઓર **कृष्णजीवनवहा** યા પદમેં શ્રીકૃષ્ણકે અંગીકૃત જો શ્રીજીવનજી મહારાજ તિનકે અલૌકિક ફલ પ્રાપ્ત કરાયવેવારી આપ હો. એસો હૂ અર્થ હોત હૈ યાતેં યા ચોથીતુકમેં શ્રીજીવનજી મહારાજનેં અપુની છાપ હૂ દિખાયી અબ ચોથીતુકકે ઉત્તરાર્દ્ધકો અર્થ શ્રીયમુનાજી અપુને મનમેં મોકૂં યહ મેરોહૈ એસેં વિચા-

રિકે સંસારકે ભયતેં અથવા સંસારૂપ ભયતેં મેરી રક્ષા કરો. વે કેસી હેં **घनशर्मदा** સો બહુત અલૌકિક સુખ દેવેવારી અથવા **घन** જો ધનશ્યામવર્ણ પ્રભુ તિનકોં સુખ દેવેવારી અથવા જીવનકોં પ્રભુસંબંધિ સુખ દેવેવારી. ફિર કેસી હેં **शौरिवामा** સો પ્રભુનકી ચોથી પ્રિયા અબ ઇહાં પ્રભુનકી ભક્તિ ઓર આઠ અલૌકિક સિદ્ધિ પ્રભુનકો સંતો-ષ ઈત્યાદિ સર્વ અલૌકિક સુખ દેવેવારી શ્રીયમુનાજી હેં. એસેં **घनशर्मदा** ઓર **शौरिवामा** ઈનદોય વિશેષણુનસૂ સૂચન કિયો ઓર સંસારરૂપ ભયતેં છુડાયવેકી પ્રાર્થના કીની તાતેં પાપનકો **क्षय** ઓર **स्वभाव विजय** યહ તો અર્થાત્ સિદ્ધ ભયો તાતેં ઈહાં **तवाष्टकमिदंमुदा** યા શ્લોક-કો અર્થ દિખાયો યારીતસોં ઈહાં શ્રીયમુનાષ્ટકકો તાત્પર્ય લેકેં સમૂલ સબ વર્ણન કિયો હે. ૪.

इति श्रीमद्वल्लभाचार्य चरणैकतानश्रीमद्गोकुलोत्सवात्मज श्रीजीवनजी महाराज विरचिता श्रीयमुना चतुष्पदी समाप्ता.

॥ श्लोकः ॥ कलालापेनहंसेनसन्मानसाविहारिणा ॥

भातिहंसस्रुतायुक्तामुक्ताहाराविराजिता ॥ १ ॥

દોહા.

ધનશ્યામ સુતપંચનદિ, ગોવર્દ્ધન કવિનામ;
જમુના કીર્તન ટિપ્પણી, કીની આધેજામ. ૧
ધનશ્યામ નિજ જનકકે, બરનો ચરન સરોજ;
મમસબ વિદ્યાદાયિઈક, જિનકો મુખ અંભોજ. ૨

इति श्रीमद्वल्लभाचार्यमतवर्तिना श्रीव्रजवल्लभचरणैकतानेन- पंचनादि घनश्याम भट्टात्मज गोवर्द्धनाथुकविनाकृता श्रीयमुना चतुष्पदी विवृतिः संपूर्णा.

અબ યે યમુના ચતુષ્પદીકી તથા ગંગાદ્વિપદિકી ટીકા પંચનદિ ગટ્ટૂલાલાને કીની હે સો સંવત્ ગુન્નીસસે અઠાઈસકે ૧૯૨૮ માઘ વદિ દ્વાદશી ભૌમવારકે દિન વા દિના અપુનો જન્મદિન જાનિકે આજ શ્રીયમુનાજીકો તથા શ્રીગંગાજીકો કછુ વર્ણન હોય તો આછો. એસેં વિચારિકેં વા હી દિના દુપેહેર પીછેં એક પ્રહરકે સુમ્મારમેં દોઈ ટીકા કીની. યાહીતેં દોઈ ટીકાનકી સમાપ્તિમેં કીની આધેજામ યહ લિખ્યો હે.

॥ अथ श्रीयमुनाष्टपदी ॥

॥ १ ॥

राग रामकली.

नमो देवी यमुने नमो देवी यमुने हरकृष्ण मिलनांतरायं ॥
निजनाथ मार्ग दायिनि कुमारी कामपुरके कुरु भक्तिरायं ॥ध्रु०
मधुपकुल कलित कमलावली व्यपदेश धारित श्रीकृष्णयुत
भक्त हृदये ॥ सतत माति शयित हरिभावना जात तत्सा-
रूप्य गदित निज हृदये ॥ १ ॥ निजकुल भव विविध तरु
कुसुमयुत नीर शोभया विलसदलि वृंदे ॥ स्मारयसि गोपीवृंद
पूजित सरस मीश वपुरानंदकंदे ॥ २ ॥ उपरिचलदमल
कमलारुणद्युतिरेणुपारिमिलितजलभरेणामुना ॥व्रजयुवति कुच
कुंभकुं कुमारुण मुरः स्मारयसि मार पितु रघुना ॥ ३ ॥
अभिरजनी हरिविहारितमीक्षितुं कुवलयाभिध सुभगनयना
न्यु शतितनुषे ॥ नयन युग मलय मिति बहुत राणिचतानि
रसिकता निधि तयाकुरुषे ॥ ४ ॥ रजनि जागर जनित राग
रंजित नयन पंकजे रहनि हरि मीक्षसे ॥ मकरंदभर मिषेणा-
नंद पूरिता सतत मिह हर्षाश्रुमुंचसे ॥ ५ ॥ तट गता नेक
शुक सारिका मुनिगण स्तुत विविध गुण सीधुसागरे ॥
संगता सतत मिह भक्तजन ताप हत राजसे रास रस सागरे

॥ ६ ॥ रतिभर श्रमजलोदित कमल परिमल व्रजयुवति जल विहरति मोदे ताटंक चलन सुनिरस्त संगीत युत मद मुदित मधुप कृत विनोदे ॥ ७ ॥ निजव्रजजना वनायात गोवर्द्धने राधिका हृत्करकमले रति मति शयित रस ॥ विठ्ठल स्यासु कुरु वेणुनि नदा व्हान सरले ॥ ८ ॥

॥ श्लोकौ ॥

व्रजपरिवृढवल्लभे कदा त्वच्चरणसरोरुहमीक्षणास्पदंम ॥ तव तटगतवालुकाः कदा हंसकलानिजांगगता मुदा करिष्ये ॥ १ ॥ वृंदावने चारुबृहद्वने मन्मनोरथं पूरय सूरसूते ॥ दृग्गोचरः कृष्णविहार एवास्थितिस्त्वदीये तट एव भूयात ॥ २ ॥ इति श्रीविठ्ठलेश्वर विरचिता यमुनाष्टपदी समाप्ता ॥

॥ २ ॥

राग विभास.

व्रजानंदकंदम व्रजानंदकंदम घोषपतिभाग्यभुविजातम ॥ रसिकवरगोपिकापीतरसमाननंतवजयतुममहाशिसुजातम ॥ध्र.
रुचिरदरहासगलदमलपरिमललुब्धमधुपकुलमुखकमलसदनम।
अमृतचयगर्वनिर्वासनाधरसीधुपायमनोजाधिशमनम ॥ १ ॥
स्मितमकटिलचारुदंतरुचिवदनविधुकौमुदीहृतनिखिलतापे ॥

विश्रमललितेहृदयकनककलशद्वयेमरकतमणिरिवदुरापे ॥ २ ॥
सुभगसुमुखीकंठनिहितनिजबाहुरनिमतगजराजइवरुचिरम् ॥
विहरंविरहानलंचारुपुष्करचलनशीकरैरुपशमयसुचिरम ॥३॥
अरुणतरलापांगशरनिहितकुलवधूधृतितवविलोचनसरोजम् ॥
ममवदनमुपमासरसिविलसतुसततमलसगतिनिर्जितमनोजम् ४
नंदगेहालवालोदितस्त्रीगगसेकसंवृद्धसुरवृक्षम ॥
व्रजवरकुमारिकाबाहुहाटकलतामलतमाश्रयतुकृतरक्षम् ॥ ५ ॥
व्रजश्लाघ्यगुणरसिकतागुणगोपनातिशयरुचिरालापलीलम ॥
तादृगीक्षणजनितकुसुमशरभावभरयुवतिषुप्रकटतरनिखिलम् ६
रुचिरकौमारचापलयजयव्रीडयाबल्लवीहृदयगृहगुप्तम ॥
प्रकटयन्निजनखरशचयैरसमशरमिहजयासिहतभावितम ॥ ७॥
घोषसिमंतिनीविद्युदुग्नसवेणुकुलनिनदगर्जितस्त्वमिहमनन ॥
वचंनकरुणाकृतदृष्टिवृष्टिगनवजलदमापिकुरुसुहामितम ॥ ८ ॥

॥ ३ ॥

राग बिहागरो ॥

रतिसुखसारेगतमभिसारे मदनमनोहरवेषं ॥
नकुरुनितंबिनिगमनविलंबनमनुसरतंहृदयेशं ॥
धीर समीरे यमुना तीरे वसति वने वनमाली ॥
गोपी पीन पयोधर मर्दन चंचल कर युगशाली ॥ ध्रु० ॥१॥

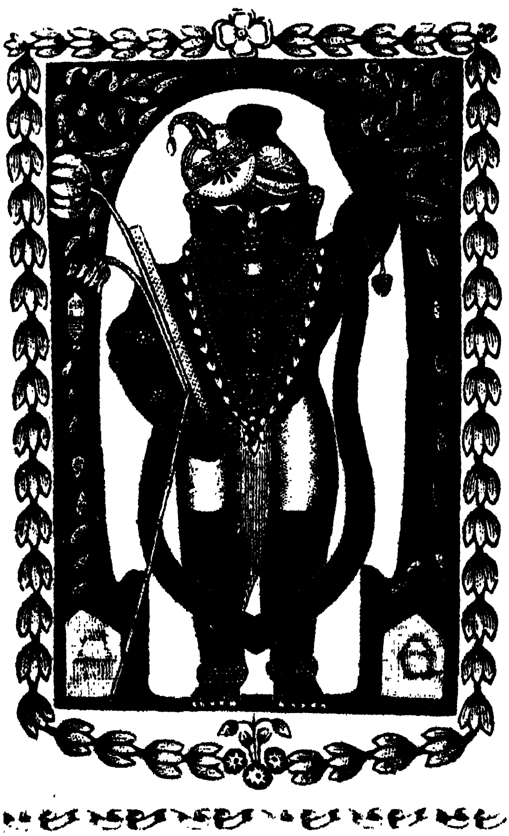
नाम समेतं कृत संकेतं वादयते मृदु वेणुं ॥
बहु मनुते तनुते तनु संगत पवन चलितमपि रेणु ॥ २ ॥
पतति पतत्रे विचलति पत्रे शंकित भवदुपयानं ॥
रचयति शयनं सचकित नयनं पश्यति तव पंथानं ॥ ३ ॥
मुखर मधीरं त्यज मंजीरं रिपु मिवकेलि सुलोलं ॥
चल सखि कुंजं सतिमिरपुंजं शीलय नीलनिचोलं ॥ ४ ॥
उरसि मुरारे रुप हितहारे घनइव तरल बलाके ॥
तडि दिव पीते राति विपरीते राजसि सुकृत विपाके ॥ ५ ॥
विगलित वसनं परिहृत रशनं घटयजघनमपिधानं ॥
किसलयशयने पंकज नयने निधि मिव हर्ष निधानं ॥ ६ ॥
हरिरभिमानी रजनिरिदानी मियमपि याति विरामं ॥
कुरु मम वचनं सत्वर रचनं पूरय मधुरिपुकामं ॥ ७ ॥
श्रीजयदेवे कृत हरि सेवे भणित परम रमणीयं ॥
प्रमुदित हृदयं हरि मति सदयं नमत सुकृत कमनीयं ॥ ८ ॥

ઇતિ શ્રીયમુના સ્તોત્ર રત્નાકર સંપુર્ણ.

અમદાવાદ
ખાડીયા, જેઠાભાઇની પોળ.
સં. ૧૯૬૫ના વૈ. શુ. ૩ ગુરૂવાર

દાસાનુદાસ
વૈષ્ણવ હરિદાસ ઝવેરદાસના
દીનતાપૂર્વક ભગવદ્દસ્મરણ
વાંચશો.

॥ श्रीनाथजी ॥

अथ श्रीनाथजीनुं धोळ.

१ लुं.

આરા આવોને શ્રીનાથજી સુહામણારે;
તારી ચટકતી ચાલના લઉં ભામણારે. ૧
વારણ વનમાં ગયા તે એને જોઇનેરે;
જેમ લાજથી ધની તે ધન ખોઈનેરે. ૨
નખર ચંદ્ર ચક્ર ચંદ્રિકા વિકાસથી રે;
ક્ષીણ ભાવ પામ્યો શશી ઉપહાસથી રે. ૩
હસ્ત ચરણ કોમલિ માને દેખી દ્રુમ તણારે;
પલ્લવ નમ્ર વદન થયાં લાજીને ઘણારે. ૪
જેહર પાયલ ને વીછિયા પગ પાનની રે;
શોભા કહેતાં ન બને તે નિરૂપ માનનીરે. ૫
શોભા બની તનીયાની ઘણી શ્વેતની રે;
દેખી ધજા લજા મજિત મીન કેતની રે. ૬
સૂથન કાછનીની છબી છાઈ ચિત્તમાં રે;
માન મેલી ઘણી દીન થઇ નિત્તમા રે. ૭
ક્ષુદ્ર ઘટિકા નૂપુરની સાંભલી ધુની રે;

મેલી સમાધી વિકલ થયા મહામુની રે. ૮
કટી જોઈને લજાયા મોટા કેસરી રે;
નાભી જોઇ વાપી જડતાનેં અંગીકરી રે ૯
ઉદર ત્રીવલીની સુખમાની ઉપમા નવ મલે રે;
વિપુલ વક્ષસ્થલ મેલીને રમા નવ ટલે રે. ૧૦
બાજુ પહોંચી કડાં સાંકલા હાથ સાંકલા રે;
હીરા મુદ્રિકા તે કલા કલા નિધિની કલા રે. ૧૧
કંબુકંઠ કંઠાભરણ હાંસ ત્રવલની રે;
શોભા કહેતાં બુદ્ધિ ઘટી કવી પ્રબલની રે. ૧૨
કૌસ્તુભ પદકની પંકિતનેં રત્નની બદી રે;
મન મગ્ન થયૂ એ તો શોભાની નદી રે. ૧૩
રત્નનિકર રચિત ભૂષણ તેજ શૂં કહૂં રે;
મિહરશીતરશ્મિકાંતિ તુલ્ય નવ લહૂં રે. ૧૪
સામલ અંગ મોતી ગુંજ કુસુમ માલિકા રે;
દેખી મેઘ ઈંદ્રનૂ બક થયા ફાકી રે. ૧૫
દેખી પીતાંબર ચંચલા ચંચલા થઈ રે;
ગયાં માનિનીના માન ધીરજ નવ રઈ રે. ૧૬
શોભા સદન વિશદ વદન કુમુદ દેખતાં રે;
કુમુદ પોતાની સુંદરતા નહી લેખતા રે. ૧૭

નાસા અધર શોભા શકિત નથી ભાંખવા રે;
જેમ કીરવદન બિંબફલ ચાખવા રે. ૧૮
ચંચલ અરૂણ સજલ નયન યુગલ નિરખતાં રે;
ખંજન કમલ મીન રહ્યાં શ્વાસ વરખતાં રે. ૧૯
જીતી કામની કમાન કાનતેં ખરી રે;
કુટિલ ભૃકુટીના ભંગ નેહથી કરી રે. ૨૦
મકર કુંડલની ઝલક કપોલ ફલકમા રે;
મન અટકી રહ્યું ખીટલીયાલી અલકમા રે. ૨૧
વેસર મુકતામણી લપન ઉપર એમ લસે રે;
ચંદ્ર ચુંબવાને તારા આવી આંઈ વસે રે. ૨૨
મંદ હસન દસન શોભાં તો ઘણી બની રે;
ચિબુક વિમલ વજ્ર કાંતિ તેહમાં સની રે. ૨૩
લર સીસફૂલ અલકાવલી બાંકની રે;
તિલકતણી શોભા ઘણી નગડાકની રે. ૨૪
મોર મુગટની લટક મનમાં વસી રે;
શત ચંદ્રની શોભાનેં જોઇ તે હસી રે. ૨૫
ખર્વ ગર્વ થયો વેણી જોઈ નાગનો રે;
તેથી વાસ કીધો અધોભૂમિ ભાગનો રે. ૨૬

વેણું રાગથી સરાગ ચિતને કીધું રે;
વેત્ર ધરી નેત્ર યુગ્મને તે સુખ દીધું રે. ૨૭
તારાં વચનસુધા કરણ ચષકમાં ભરી રે;
ચિત તૃપ્ત નથી થાતું પાનને કરી રે. ૨૮
એવાં રાધા વચન સુણી હરી આવિયા રે;
કુંજકેલી કરી ઘણા મન ભાવીયારે. ૨૯
હલીમલી કુંજ પુંજથી સદન ગયાં રે;
કરી હાસ ને વિલાસ બે મગન થયાં રે. ૩૦
રસ રૂપ એવા શ્યામને શ્યામા બેઉ રે;
એઉનૂં ધ્યાન ધરે પ્રેમથી નિજ જન સઉ રે. ૩૧
દાસ માગે લીલાનંદ મને આપજો રે;
એજ ધ્યાન હૃદે સ્થિર કરી સ્થાપજો રે. ૩૨

ઇતિ શ્રીનાથજીનું ધોળ મુંબઈવાળા ગોસ્વામિ શ્રીજીવણલાલજી મહારાજ કૃત સંપૂર્ણ.